

23 a 8 - 20

~~Handwritten scribbles and markings at the top of the page.~~

19

19

321

L42

Decret. Collegio Decal. Comp. de T. 1701. de Gram.

Lib.

BEATISSIME B.B.

Pater.

R. 12/6

Religioni, & monastica
vita mancipatos viros
semper colui, & peculia-
ri quodā amore profecutus sum:
sed praecipue eos, qui sanctissimū
Carthusiani ordinis institutum
profitentur: quòd perspectum, cō-
pertumq₃ habeam, quanta cura,
ac solitudine illam suam viue-
di normam angelicā similem, &
verè diuinam perpetuò conser-
uare, atque integram, & intactā
retinere studeāt. Fuit enim mihi
cum illis, iam inde ab ineunte eta-
te, arcta quadam familiaritas,

*

atq₃

EPISTOLA

atq; consuetudo, non solum in Hispania, & Gallia, sed etiam apud Coloniam Agrippinam, nec non in ista omnium religionum, virtutumq; altrice urbe Roma. Cum igitur apud illorum Cœnobis assidue versarer quamplurimos insigni pietate, & virtute in eis viros cognoui, qui, ob eximiam religionis observantiam, egregiamq; vitam, ac morum sanctitatem, omnibus admirationi erant: inter quos conveni Petrum Sardum magnæ Carthusie Præfectum in summis Alpium iugis virum incredibili abstinentia, & humilitate præstantē:

EPISTOLA

stantem: cumq; aliquot annos Lutetia Parisiorum commoratus, familiarissime eorum consuetudine fruerer, tanta me benevolentia, ac potius pietate prosequuti, atq; complexi sunt, ut mihi intra septa monasterij, atq; in ipso Claustro Cellulam obtulerint, in qua quoties per studiorum meorum occupationes licebat, aliquantulum conquiescere, ac nonnunquam nocturnis illorum precibus, ceterisq; canonicis horis interesse solebam: liberumq; mihi erat singulas monachorum Cellas adire, ac cum omnibus familiariter colloqui, quos tot, ac tantis

EPISTOLA.

virtutibus claros, tanta morum
sanctitate præstantes, atq; orna-
tos esse animaduerti: præterea
adeo indefatigabili religionis sue
conseruandæ, ac monasticæ disci-
plinæ tuendæ studio incensos, atq;
inflammatos comperi, ut mihi
longè sit difficile conceptam à me
de illorum eximia pietate opinio-
nem, oratione complecti, ac ver-
bis explicare velle: nam quosdam
vitæ austeritas, & incredibilis
quodam abstinentiæ, et humili-
tatis cura, prorsus admirabiles
reddebat, in alijs adeo elucebat mi-
rum quoddam, atq; ardens pie-
tatis studium, ut melliflua oran-
di,

EPISTOLA.

di, precandiq; dulcedine illecti,
non secus, ac si iam ab hominum
consortio seiuncti, & angelicis
choris essent ascripti, ita se ipsos
penitus meditationi rerum cæle-
stium, & diuinis precibus, allo-
quijq; addicerant, atq; dedica-
rant: Nonnulli cælestis spiritus
aura afflati, & eximia quadam
animi suauitate, veluti absorpti,
inter mortales minime versari vi-
debantur: ac iam mentis oculis,
non corporis cernere: quin si non-
nunquam verbum aliquod ex-
promere cogebantur, illud non
ab ore, & labijs sponte proficisci,
sed vi aliqua extrahi, & auelli

EPISTOLA.

videbatur: Erat deniq; habitaculum illud per simile horto cuiuspiam irriguo, & amœno varijs florum arborum, & salubrium herbarum plantarijs consito, atq; distincto. Nemini verò dubium est, eandem in reliquis omnibus eius ordinis cœnobijs disciplinam, & religionis normam observari, id enim à Deo Optimo Maximo, pro sua immensa bonitate Carthusiani instituti professoribus ad hanc usq; ætatem concessum fuisse videmus, ut passim apud illos religionis integritas exactè, & sincère conservetur. Ac licet nonnunquam humani generis

EPISTOLA.

neris hostis modò velut callidus serpens, insidias tendat, modò summa vi, atq; conatu Dei servos aggrediens nitatur illorum aggeres, & munitiones irrumperere, dum illis ponit ab oculos moderandi difficultatem, nisi arctissima illa claustris repagula non nihil laxauerint, & ægritudine, morboq; affectis, carnibus vesci permiserint, ac nisi præfectos & ternis quibusq; annis elegerint: nihil tamen hæcenus ingenti Dei beneficio, infestissimi demonis artes aduersus sublime illud, & excellens Carthusiana disciplina institutum valere: fmo verò in

EPISTOLA.

dies apud eos magis, ac magis conualefcit tradita à maioribus disciplina, qua perpetuo inconcuſſus ordo ille ſtetit; longe videlicet eſſe alienum ab obſervantia Carthuſiana, vel minimum apicem, aut literam immutare ex tabulis quibus religionis obſervanda formula, ac præcepta continentur. Etenim ſibi rectè perſuadent fore, ut ſi vel tantillam rimulam in ſacro ſancto illo edificio aperiri ſinant, illac ſtatim funditus dehiſcat, & in profundum ruat. Quare maximam curam adhibent, ne quid unquam ex illa priſtina, & ſolida diſciplina minuat

tur:

EPISTOLA.

tur: in qua obfirmatis animis ſine ulla intermiſſione conſantiſſimè permanent, tanta morum integritate, tamq̃ in deſſo pietatis ſtudio, ut in terris degentes angelorum vitam maximè imitentur. Hæc ſpectata illorum virtus primum, præterea ſingularis quidã in me amor, quem multis iam argumentis declararunt, me deus in ætæ, obſtrictumq̃ reddidit uniuerso illorum ordini: cuius etiam me fratrem crearunt, ac ſpiritualium omnium bonorum, tam in hac vita, quàm poſt obitum participem eſſe voluerunt cupio itaq̃ vehementer, aliqua ſaltem

EPISTOLA.

ex parte tot, ac tantis illorum in
 me beneficijs satisfacere, atq; uti-
 nã ego is essem, qui primus in hoc
 regnum sanctissimum hunc ordi-
 nem introducere possem, & cœno-
 bium illis fabricari inciperẽ. Nec
 omnino diffido fore (Deo Opti-
 mo Maximo fauente) ut ad eã
 rem mihi vires aliquando sup-
 petant: interim verò facturum
 me opere precium existimavi, si
 munusculum aliquod illis offer-
 rem, licet tenue, & exiguum, Car-
 thusianæ tamen pietati consenta-
 neum, atq; ideo non ingratum
 sanctitati tuæ. Nullum autem
 hoc tempore mihi visum est oportu-
 tunius,

EPISTOLA.

tunius, quàm si opera mea, &
 industria in lucem denuò ede-
 retur peculiaris quadam illo-
 rum historia, qua gesta continet
 quorundam martyrum, qui sus-
 superioribus annis ab Henrico o-
 ctavo Britannia Rege, ob Ca-
 tholica fidei confessionem, ac
 ardentissimum Christianæ reli-
 gionis amorem, immanissimè
 trucidati sunt. Igitur expensas
 in Typographos facere para-
 tus sum, ut ad mille volumi-
 na excudi queant: quorum le-
 ctione, tanquam domestico exem-
 plo excitati, alacriori animo pie-
 tatis studio incumbant, & ar-
 den-

EPISTOLA.

dentius sanctissima religionis amore inflammantur: dum vident non solum Moysè in monte orandum, sed etiam cum Iosue in acie sibi dimicandum esse, ac ut boni consulentes hanc animi mei significationem, & agnoscentes meum in uniuersum ordinem amorem, velint pro me pias preces ad Deum Optimum Maximum effundere, quarum intuitu dignetur ille cœlestis pater luminum, me Beatitudinis tuæ vestigia sequi cupientem, gloria sua participem per opera boni, ac fidi Pastoris efficere. Eboræ in Portu-

EPISTOLA.

rugallia Calend. Jan. M. D. LXXIII.

Beatitudinis tuæ humilissimus seruus.

Theotonius à Bragança
indignus Archiepiscopus
Eborensis.

HISTORIA *B. B.*

ALIQUOT NOS-
tri sæculi Martyrum cùm
pia, tum lectu iucunda,
nunc denuo typis
excusa.

Auctore

Mauritio Channey, Anglo.

Sapientia 5.

Hi sunt quos habuimus aliquando in
derisum, & in similitudinem improperij.
Nos insensati vitam illorum estimabamus
insaniam : & finem illorum sine honore.
Ecce quomodo computati sunt inter fi-
lios Dei, & inter sanctos fors illorum est.

B V R G I S.
Apud Philippum Iuntam.

1799 1115

AL SEÑOR DON PEDRO MARTINEZ DE LA ROSA
SECRETARIO DE ESTADO

Yo el Rey

En virtud de lo que me ha comunicado

el Sr. D. Pedro Martinez de la Rosa

Secretario de Estado

que me ha comunicado

que el Sr. D. Pedro Martinez de la Rosa

Secretario de Estado

me ha comunicado

que el Sr. D. Pedro Martinez de la Rosa

Secretario de Estado

me ha comunicado

que el Sr. D. Pedro Martinez de la Rosa

Secretario de Estado

me ha comunicado

que el Sr. D. Pedro Martinez de la Rosa

L I C E N C I A

DO N Philippe por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalen, de Portugal, de Navarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Sevilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Jaen, delos Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Islas de Canaria, Islas, Indias Orientales, y Occidentales, Islas y tierra firme del mar Oceano, Archiduque de Austria, Duque de Borgoña, de Brauante y Milan, Conde Abspurg, de Flandes, de Tyrol y Barcelona, Señor de Vizcaya y de Molina, &c. Por quanto por parte de vos Pedro Martinez estante en esta Corte, nos fue fecha relacion, diziendo, que a vuestro poder auia venido vn libro intitulado Historia de algunos martyres: el qual era de mucha doctrina, y auia necesidad del, y nos suplicauades attento la falta que auia dellos, os diessemos licencia para le poder imprimir, o como la nuestra merced fuese. Lo qual visto por los del nuestro Cõsejo, por quãto en el dicho libro se hizo la diligencia que la pragmãtica por nos ahora nueuamente, sobre ello fecha dispone. Fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, y nos tuuimoslo por bien: por la qual damos licencia y facultad a qualquier impresor destos nuestros Reynos, para que por esta vez pueda imprimir el dicho libro que de suso se ha ze mencion, sin que por ello cayga ni incurra en pena alguna. Y mandamos que la tal impressõn se haga por el dicho libro original, que va rubricada cada plana y firmado al fin del de Alonso de Vallejo nuestro escriuano de camara, y vno de los que en el nuestro consejo residen. Y despues de impresso no se pueda vender ni venda, sin que primero se trayga al nuestro Consejo juntamente con el original, para que se vea si la dicha impressõn esta conforme al original, y se tasse en lo

que cada volumen se huiere de veder. Sopena de caer e incurrir en las penas contenidas en la dicha pragmática y leyes de nuestros Reynos. Y no fagades ende al, fo las dichas penas, y mas de la nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Dada en Madrid a seys dias del mes de Nouiembre de mil y quinientos y ochenta y dos años.

El Conde de Barajas. El Licenciado Fuen Mayor. El Doctor don Yñigo de Cardenas Capata. Don Pedro Portocarrero. El Licenciado don Fernando de Guevara. El Licenciado Mardones. El Licenciado Nuñez de Bohorques.

YO Alonso de Vallejo escriuano de camara de su Magestad la fize escreuir por su mandado, con acuerdo de los de su Consejo.

Typographus Lectori S.P.D.

NOorum nostrę ætatis martyrum quorūdam vitam sanctam, mortemque pretiosam ac memorabilem, hucusque penè sub modio latitante, hac de causa super candelabrum ponere visum est: vt omnibus qui in domo Dei sunt, tam insignis ac splendida veræ Euangelicę fidei lucerna suo fulgore præluceat: neque ignorantibus modò veritatis montret viam, sed etiam torpenti bus diuinę charitatis, quę semper magna operatur, teste Gregorio Magno, & sine qua fides mortua est, stimulum & feruorem addat: vt à somno desidie ac negligentię

excitati, abiciant opera tenebrarum, & induantur arma lucis: lapsi item iam resurgant, vacillantes confirmentur, & omnes denique in fide Orthodoxa sanctę matris Ecclesię Catholicę, extra quam nemini dabitur salus, fortiter perseuerent. Quod quidem rectę poterunt, si martyrum istorum, & vitę sanctimoniam, & fidei constantiam ad mortem vsque imitandam susceperint, memores illius dicti Euangelici: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnũ cęlorum: Et qui perseuerauerit vsque ad finem hic saluus erit.

ENE-

VENERANDO IN
CHRISTOPATRI, SVM-
maque pietate ac doctri-
na viro, Theodorico Lo-
ber à Stratis, Carthusię Aule Marię, in Buxia nico
Suevię prope Memmingen Priori, nec non Visitatori
Prouincię Alemantię inferioris eiusdem ordinis meriti-
ssimo, Vitus à Dulken, Prior domus montis diui Mi-
chaelis iuxta Moguntiam, ordinis Carthusiensis, &
Guilielmus à Sittart, dictę domus Procurator,
concordes & humiles in Christo
fratres, S. P. D.

Vamquam statim à tem-
pore gratię, quo filius
Dei IESVS Christus, crea-
tor & redemptor noster,
Euangelica sua luce vni-
uersum mundum illustrauit: vt omnis qui
crederet in ipsum, mortem non perhorre-
sceret, sed vitam haberet sempiternam, tã
ta repente extitit Martyrum multitudo,
exuberante nimirum virtutis ac fidei co-
pia, vt eorum numerus esset innumerabi-
lis, testante Apocalypsi & dicente: Post hæc
vidi turbam magnam, quam dinumerare

A 4 nemo

EPISTOLA

nemo poterat, ex omni gente, & ex omni tribu, & populo & lingua, stātes in conspectu throni & agni: & erant amicti stolis albis, & palmæ fuerunt in manibus eorum, & magno clamore dicebant: Salus Deo nostro, sedenti super thronū & agno, &c. Tamen paulò post, cū iam primus illē primitiue Ecclesiæ feruor paulatim clanguēscere inciperet, animique Christianorum ad vitia, quā ad virtutes penē proniores ferrentur, martyria simul rarefcere cœpere, licet passim alioqui, & præfertim in coenobiis, multi extiterint sancti patres, qui obedientiæ, castimoniæ, patientiæ, humilitatis & deuotionis, nō poenitenda ediderint exempla: Quo admirabiliores merito censendi sunt hij Carthusiani, quorū nos historiā syncera intētionē publicari curauimus, qui in ipso mundi iam senescētis occasu, quo omnia vitia stant in præcipiti: adeò, vt nequeāt vel vterius progredi, vel altius conscendere, animis tam obstinatis, tantaque mentis vi & flagrantia in Catholica fide & Orthodoxa nostra religione

per-

NVNCPATORIA. 3

Perstitere: quamlibet interim frementibus carne, mundo & diabolo, vt primæque illis martyribus non modò pares, sed tanto habeantur iure superiores, quanto fuerunt tempore posteriores. Illi enim superiores tum immolati fuerē Christo, cū nemo ferè difficile vel arduum putaret, martyrem fieri, propter innumerabilem eorum, quī quotidie tanquam oues occisionis ad lanianam trahebantur, multitudinem. At hij nostri cum paucissimis aliis, quorum præcipui fuere, nulla vnquam obliuione obliterandi, D. Ioānes Phischerus, Episcopus Roffensis, & Thomas Morus, hoc nostro corruptissimo sæculo, quo penē prodigij instar sit, pro Christo mori, eandem quam illi in opprobriis patientiam, in vultu hilaritatem & in voce constātiā retinere pariter ac præstiterē, idque in ipso flagrantissimo acerbissimorum suppliciorum cruciatu. De diuo Laurētio legitur, quòd cū corporali laboraret incēdio, amor diuinitus naturalē restrinxerit ardorem, & quamuis Ty-

rannus fomenta adderet, ligna subiiceret, incēdia auget: ipse tamē has flāmas prę fi dei ardore nō senserit. Charitas enim Christi flammā ignis superabat, & internus ignis multo ardebat vehemētius, quā externus: nec visceribus sensit vrentia tormenta, qui sensu interiore refocillantia Paradyfi possi debat refrigeria. Ipse ergo in tormētis gaudebat, Tyranno insultabat, & ad perficienda supplicia blandissimis verbis inuitabat vltro. Ecce, inquit ad Decium, Carbo- nes isti tui sunt mihi loco refrigerij. Et iterum: Assatum est mihi latus alterū, versa & māduca. Item diuus Vincētius raptus, tractus, flagellatus, ac iam iam cruci suffigendus, moras carnificū increpauit, ac Dacia no dicenti: Vbi nunc miser cernis corpus tuū, respōdit: Infoelix, has ego epulas semper optauī. Et Tiburtius, cū iussus per carbones viuos nudis plātis ince-deret, inquit: Videorequidē mihi per florētia roseta obambulare, in nomine Dñi nr̄i IESV Christi. Quid dicemus de virginibus martyribus, ac cū de alijs innumeris, tū de diua Agatha & beata

beata Catharina, quarum illa cum à iudice Quintiano interrogaretur, quare cū à crucē tis spiculatoribus duceretur, glorians & exultās ad carcerē accederet. Quia (inquit) ibi quos semper optauī, cælestes inueniam thesauros, quos neq; ærugo atteret, neq; tinea vnquā sit consumptura. Hæc vero ad Maxentium Imperatorem sic ait. Adhibe quęcunq; vel humana crudelitas, vel Tyrannica diritas fingere potest tormenta. Nā ego carnem & sanguinem meum Christo spōso meo iam diu offerre desidero, sicuti ille quōdam Deo patri sese pro me victimam præbere non recusauit. Non minor utiq; virtus & cōstantia fuit, horum nostrorum martyrum Carthusianorum, licet vergēte mundi vespere, ac omnibus mortalium actis vno quodā impetu in peius quotidie prouētibus. Æstum, frigus, famem, sitim, nuditatem, carceris squalorem patientissimē pertulere, cumq; ad supplicium duxisset carnifex, & quod dictu est horrendum, vna adhuc & palpitantia corda pectoribus raptim euulsa in eorum ora conieceret,

ret, simulq; exprobraret, suam erga regem inobedientiam & infidelitatem. Nostra, vnahimiter inquirunt, illic sunt corda, vbi est thesaurus noster Iesus Christus, & fidē, obedientiamq; nostram ab illo supremo omnium rege iam audimus in cælis commendari; qui & ipse iam iam incipit capitibus nostris imponere coronas de lapidibus pretiosis. Hæc tu regi tuo renunciato, vt & is per eiusdem misericordiam aliquādo conuersus, diuina gratia non excludatur, quam nos illi, vt verè fideles subditi, piis semper votis sumus comprecati. O inconcussa fidei rupes, ô verè consolidata fidei petra, quæ tam horrendis suppliciis, tantaq; cruciatuum diritate non potuerit quicquam commoueri, sed perstiterit vbiq; firma, fixa, immota & innicta: idq; in ipso mūdi senio, inq; summa humani generis licentia, ignauia, v̄cordia & mollicie, in ipso deniq; extremo totius effusi Tartari furore. Quum igitur Maiores nostri accurata diligentia superiorum Martyrum historias monumentis literatum commēdauerint:

vt

vt eæ certis festiuis diebus populo Christiano no propositæ, incitamento sint, ad similia in afflictionibus perferenda, paremq; fortitudinem & perseverantiam in aduersis certaminibus adhibendam. Nihil enim est aliud vniuersa Christiani hominis vita, quā militia super terram, iuxta illud Chrysostomi: Tu Christiane delicatus es miles, si putaste sine pugna vincere, sine certamine triumphare: exerce vires fortiter, dimicea atrociter, in prælio isto concerta, considera pactum, quod spopondisti: conditionem, quam accepisti: militiam, cui nomen dedisti: hoc pacto cuncti pugnant, hac conditione vniuersi vicere Christiani, &c. Haud abs re & nos quoq; videbamus facturi, si præsentibus hos nostri sæculi & ordinis martyres, pari pietate ac industria descriptos, curaremus in publicum venire, ac cædidis animis per Typographorum operā immortalitati consecrari, præsertim cum hij eo nobis maiori debeant esse hortamēto ad eundem calicem, si ita Deo placuerit, bibendum, quo & ætate propiores, &

pro-

propter eundem ordinem eandemq; vitæ regulam nobis fuere coniunctiores.

Porro autem vobis, Reuerende Pater, ob id potissimum præsentem hanc historiam transmittendam, vestroq; nomini peculiariter nuncupandam duximus: vt quæ admodum hætenus & vitæ instituto & periculis sustinēdis, proximè ad istorum sanctorum Martyrū imitationem accessistis, ita & in posterum ipsorum exemplo ad perseverandum, quaq; coepistis via, intrepidè pergendum, & ad cursum alacriter cõsummandum animemini, incitemini & corroboremmini. Non defuit ante hac animus vester martyrio, sed potius animo vestro martyrium defuit, qui pro Christi charitate ac nostræ religionis zelo, innumerabiles in hunc vsque diem peregrinationes, labores, molestias & vitæ discrimina sustinuisistis: dum primum Hildesemensi Carthusia excedere iussi, ac mox à Reuerendo totius ordinis patre & capitulo generali commanissione legitimè accepta, nullum diem intermissistis, nullamq; vobis requiem concessi-

cessistis, quin in diuersis Carthusiis ab Apostatis passim ablata repeteretis, diruta repararetis, deprauata reformaretis, omniaque tandem in pristinam & Catholicam Orthodoxorum patrum integritatem reuocaretis: qua in palæstra, dum fœliciter, aspirante cælesti fauore, luctamini, quantam odij molem, quantamque huius mundi magnatum & potentum inuidiam sustinueritis, hac præsertim turbulentissima tempestate, facile est cuius non imprudēti per sese æstimare. Cæterum, quemadmodum vos istis vestris laboribus, nisi ab ipso sufficiēte omnis boni remuneratore Deo, condignam mercedem nūquam accipietis: ita currentibus vobis calcar addere, & pro virili allaborare, vt in salutari isto opere ad finem vsque perduretis, nullā sicuti planè nobis persuademus, apud vos vtiq; in reprehensionē vnquam incurret. Quinimo præsentē hanc nostræ erga reuerendā vestrā paternitatē obseruantię significatiōnē, tanto speramus vobis futurā gratiorē, quāto Carthusianorum istorū Martyrum histo-

EPISTOLA NVNCVPAT.

historia propter eundē (sicuti iā aliquoties dictum est) ordinē eandemq; vitæ regulā, planeq; contemporaneam nobis passio- nem, efficacius, viuidius, & expressius po- test vos in magnanimis & diuinis istis ve- stris operibus confirmare & corroborare, adiutore Patre cælesti, qui vt similiter per- ficere non dedignetur, quod in vobis, tan- quam singulari ad hoc delecto organo incipit, per Dominum nostrum Iesum Christum indefinenter obsecramus. E di- cta nostra domo ad Moguntiam sita,

Anno Dominicæ incarnationis. 1550. Mense

Julio:

TA

TABVLA AFFIXA

ad sepulchrum Thomæ Mori.

HOMAS: Mortus vrbe Lōdinensi, familiā nō ce- lebri, sed honesta natus, in literis, vt cūque versa- tus, quā & causas aliquot annos iuuenis egisset in

*Vita Tho-
mæ Mori.*

foro, & in vrbe sua pro Shyreno ius dixit, ab iniuicissimo Rege Henrico Octauo (cui vni Regum omnium gloria prius im- audita contigit, vt fidei defensor, qualē & gladio se & calamo verē præstitit, meritō vocaretur) adscitus in Aulam est, delectus- que in Consilium, & creatus Eques, Pro- quæstor primum, post Chæcellarius Ean- castræ, tandem Angliæ, miro Principis fa- uore factus est. Sed interim in publico Re- gni Senatu lectus est Orator populi.

Præterea Legatus Regis nonnunquam fuit, aliàs alibi. Postremò verò Camera- ci, comes & collega iunctus principale- gationis Cuthberto Tunstallo, tum Lōdi-

Tunstallus.

B nensi,

nensi, mox Dunelmensi Episcopo. Quo
 viro vix habet orbis hodie quicquam eru-
 ditius, prudentius, melius. Tbi inter sum-
 mos Orbis Christiani Monarchas rursus
 reflecta foedera, redditamque mundo diu
 desideratam pacem, & latissimus vidit, &
 legatus interfuit, quam superi pacem fir-
 ment, faxintque perennem. In hoc offi-
 ciorum vel honorum cursu, quum ita ver-
 saretur, vt neque Princeps Optimus ope-
 ram eius improbare, neque Nobilibus ef-
 fet inuisus, nec iniucudus populo, furibus
 autem, homicidis, haereticisque molestus.
 Pater eius tandem, Ioannes Morus Eques,
 & in eum iudicium ordinem a Principe
 cooptatus, qui Regius confessus vocatur,
 homo ciuilis, suavis, innocens, mitis, mis-
 ricors, æquus & integer, annis quidem gra-
 uis, sed corpore plns quam pro ætate viui-
 do. Postquam eò prudētam sibi vitam vi-
 dit, vt filiū videret Angliæ Cancellarium,
 satis in terrā iam semoratum ratus, libens
 emigravit in cælum. At filius defuncto
 patre (cui quamdiu supererat compara-

Qualis
 in Ma-
 gistratu
 fuit Mo-
 rus.

Pater
 Mori.

tus, & iuuenis vocari consueuerat, & ipse
 quoque sibi videbatur) amissum iam pa-
 trem requirēs, & editos ex se liberos qua-
 tuor, ac nepotes vndecim respiciens, apud
 animum suum cœpit persenscere. Auxit
 hinc adfectum animi subsequuta statim,
 velut ad petentis senij signum, pectoris
 valetudo deterior. Itaque mortalium ha-
 rum rerum satur, quam rem a puero pe-
 nē semper optauerat, vt vltimos aliquot vi-
 tæ suæ annos obtineret liberos, quibus hu-
 ius vitæ negotiis paulatim se subducens,
 futuræ possit immortalitatem medita-
 ri, &c. Tandem Anno Milesimo quingen-
 tesimo tricesimo quinto, sexto Nonas Iu-
 liij, ob defensionem iustitiæ capite trunca-
 tus, foeliciter migrare meruit ad Christū.
 De quo infra latius. fol. II.

Philoso-
 phia Mo-
 ri.

Bernardus ad Carthusianos fratres de
 monte Dei,

Nolite timere pusillus grex, ait Dñs: sed
 omnino confidite, quia complacuit Deo

Patri, dare vobis regnum. Videte fratres
mei vocationem vestram. Altissima enim
est professio vestra: caelos transit, par an-
gelis est, angelicæ similis puritati.

*Quidquid habes meriti, præuētrix, gratia donat:
Nūl Deus in nobis præter sua dona coronat.
Tendimus huc omnes, metā properamus ad vñā:
Tristitia damnatis, sunt gaudia plena beatis.
Dignior est scepro, & regni diademate virtus:
Post obitum æterna manet sequiturq; sepultos.*

DE

DE CAPTIVI- TATE ET MARTYRIO

D. Ioannis Phischéri, Episcopi Rossensis,
propter secundas nuptias Regis,
& constitutionem schis-
maticam.

Reuerendus Pater D. Ioā-
nes Episcopus Rossensis,
dum per pastoralē curā a-
pud oues sibi cōmissas re-
sidents, custodiret vigilias
noctis supra gregem suū,
tum vitæ sanctimonia atque austeritate, tū
administrandis Sacramentis, tum assidui-
tate docendi voce simul & scriptis, deni-
que mira liberalitate in egenos, benignita-
te in studiosos multis annis verum agebat
Episcopum. Hic ergo quasi stella matu-
tina in medio nebulæ, & quasi luna plena
in diebus nostris, & quasi sol refulgens, sic
effulsit in templo Dei, errantiumque tene-
bras suæ sanctitatis & eruditionis splendore
discussit. Verū talis ac tantus vir, qui in die-

B 3

bus

bus suis placuit Deo, & inuentus est iustus, dum urgente conscientia, primum quidem secundis nuptiis, quas Rex (repudiata & superstita D. Catharina prima vxore sua) cum quadam Anna superducta, Anno Domini M. D. XXXIII. celebrare constituerat, tum verbis tum scriptis contradiceret: Deinde nouae constitutioni totius Concilij seu Parlamenti Regij (quae Regem ipsum supremum post Christum, tam in spiritualibus quam temporalibus, regni caput, sub poena corporum & rerum, ab omnibus suscipiendum & tenendum, & omnem aliam extra regnum Ecclesiasticam potestatem abnegandam, schismatica temeritate mandauerat) sese Dei solius & veritatis intuitu, constanter opponeret, per satellites publica potestate apprehensus, & in arce seu turri Londoniensi multis diebus captiuus detentus est. Hinc XV. Kalendas Iulij, Anno XXXV. productus, & ad curiam prope West monasterium frequenti satellitum armatorum stipatu, perductus est, partim nauigio, partim equo, ob

cor-

corpusculi debilitatem, quam praeter aetate auxerat carceris incommoditas, licet ipse valetudinem suam ieiuniis & vigiliis, studiis & laboribus ac lachrymis, vehementer aggrauasset. Ille vero, tametsi non ignoraret eius cognitionis exitum, nihil tamen perturbatus est, sed placito ac prope etiam ad hilaritatem vultu composito, ad tribunal euocantibus paruit. Cumque super obiectis articulis interrogaretur, iuxta D. Thomae Mori, & aliorum qui sequuntur martyrum responsa, in sequentibus suis expressa, per omnia Catholicè respondit, adeo, ut mirarentur aduersarij conformitatem responsorum, nescientes unum veritatis spiritum, unam per omnes eloqui veritatem. Quapropter iuxta morem eius regionis, per duodecim viros, ad pronuntiandum de eo (num morte dignus esset, qui constitutioni Parlamenti obstisset) delectos, foedo & terribili mortis genere damnatus est, simul atque Regi visum esset. Hoc adiectum creditur, si forte spe veniae posset a sententia deduci, supplicio

B 4

ter-

territus Carthusianorum, qui paulò ante, suspensi, euiscerati, & membratim diuifi fuerunt. Quod autem mitiore post poena affectus est Roffensis, quam minabatur iudicum sententia, in causa fuisse putatur, quòd metuerint, ne senex & exhausto corpusculo, si per viam tam longam rheda trahæ tractus fuisset, vt alij, spòte expiraret. Igitur noster Roffensis accepta tam horrendæ mortis sententia, quàm satellitibus stipatus reduceretur in arcem, vt ad ostium ventû est, versus ad satellites hilari placidoq; vultu: Plurimam (inquit) boni viri, vobis habeo gratiam, pro officio quo me euntem & redeuntem deduxistis. Dixisses hominem ex hilari suauique redire conuiuio, adeò & color erat iucundior, & ipse toto corporis gestu, quatenus per grauitatem licuit, lætitiã quandã præ se ferebat, vt nemini non esset perspicuum, sanctissimum virum, ceu iam portui vicinû, toto pectore ad illam beatam tranquillitatem aspirare. Nec diu dilata est mors. Ad decimum Calend. Iulij productus in planiciem, quã

Angli

Angli vulgò dicunt Turris collem, vultu nõ solum constanti, verum etiam alacri, paucis allocutus est populum. Primum Regi Regnoq; bene precatus est. Mox ardētima gisquàm proluxa oratione seipsum Dei misericordiæ commendauit: simulq; procubens in genua, gracili & exhausta ceruice securim accepit. Neq; enim apud Anglos carnifices gladio ceruicem incidunt, sed damnato in truncum ad id apparatus inclinanti, securi caput amputant. Quanto cum animi dolore viderint hoc spectaculû, quibus religio pietasq; cordi est, & qui Christi spiritum in pastore operantem experti fuerant, facillè quiuis ex se poterit estimare.

Fertur quidem, quum Episcopi Roffensis caput esset in ponte Londoniensi demore expositum, non solum non emarcuisse, verum etiam magis effloruisse, viuòq; factû similius. Ea res seu fama, quum vulgò increbuisse, sublatum est atq; abditum. At veritine idem eueniret in capite Thomæ Mori, priusquam exponeretur, aqua

B 5 fer-

feruenti decoctū est, quo plus haberet hor-
roris. Heu quomodo moritur iustus, & ne-
mo percipit corde: Heu quomodo fan-
ctus Doctor Ecclesiæ, præco Dei, propu-
gnator fidei, verus pastor, dans animā pro
ouibus suis, tanquam fur & latro propter vi-
lissimā adulteram, pro suis sceleribus post-
modum ultimo supplicio, ab ipso Rege af-
fectam, diutissimo carceri mancipatur, &
propter unitatem fidei & Ecclesiæ tuendā,
turpi mortis genere necatur, dum Christū
& eius sermones erubescere coram homi-
nibus recusat.

107. 10.

*De D. Thomæ Mori captiuitate, bonorum con-
fiscatione, & ultimo supplicio, pro-
pter confessionem veritatis.*

Thomas Morus non ita pri-
dem regni Britannici Can-
cellarius (qui hanc suam
tempestatem venturam tū
præsentiens, ne cogere-
tur innocentibus inferre,
quod

quod in se ipso iam perpeffus est) officium
Cancellariæ, quod proxima post Regem
dignitas est, sponte resignauit. Cumq; secū-
dis Regis nuptiis ex solo Dei timore con-
tradiceret, bonis suis omnibus priuatus, &
perpetuo carceri addictus est. Anno autem
Domini M. D. XXXV. Calendis Iulij, ex
arce Londoniensi, educus ac Magistratui
& iudicibus à Rege ordinatis præsentatus
fuit. Ibat reus baculo innixus, tam longam
viam, corpore graui infirmitate in carcere
debilitato, nihil tamen perturbationis vul-
tu præ se ferens. Primum recitati sunt arti-
culi criminum, quæ illi obiiciebātur. Mox
Cancellarius, qui Moro successit, ac Dux
Nortfordij, hunc in modum reum allo-
quuti sunt. Vides More te quidem ex hac
parte in Regiam maiestatem grauius
deliquisse, nihilominus tantum de ipsius
clementia & benignitate confidimus, si
poenitere volueris, tuamq; hanc temera-
riam opinionem, cui pertinacissimè adhæ-
sisti, in melius commutare, te delicti re-
missionem facile cōsequuturum. Quibus
Mo-

Morus, Magnifici viri, vobis (inquit) gratiã habeo, de vestra erga me beneuolentia. Verũ illud solum Deũ optimum maximum oro, vt ipsius ope adiutus, in hac mea recta opinione vsque ad mortem perseuerare valeam. Quantum autem ad accusationes, quibus oneror, attinet, vereor ne vel ingenium, vel memoria, vel verba ad explanationem sufficiant, cum nõ solum impediat articulorũ prolixitas & magnitudo, verum etiam diuturna in carcere detentio, necnon ægritudo debilitasque corporis, qua nunc sum affectus. Tum iussu Magistratus allata est sella, qua cum resedisset, hũc in modum sermonẽ prosequutus est.

Quantum ad priorem partem accusationis pertinet, quæ habet. Me, quo magis animi mei contra Regem maleuolentiam ostenderem, in contentione de secundo eius matrimonio, perpetuò obstetisse serenissimæ eius Maiestati: nihil aliud habeo respondere, nisi quod iam antea dixi, id vrgente consciëntia me fecisse. Non enim volebam nec debebam Principem meum celare

lare veritatem. Quod nisi fecissem, præsertim in re tanti momenti, vnde pendebat & Principis honor & regni tranquillitas, tum verè fuisset quod nunc obiicitur, maleuolus, perfidus & proditor. Ob hoc delictum (si modo delictum dici debet) grauissimas dedi poenas, exutus omnibus facultatibus meis, illisq; fisco addictis, ac perpetuo carceri adiudicatus, in quo iam menses quindecim totos fui detentus. Sed his omissis, tantum ad ea respondebo, quæ sunt huius negocij præcipua. Dicitis me poenam commeruisse, quam infligit constitutio seu statutum, in proximo Procerum conuentu, me in carcere agente, factum, quasi malitioso ac perfido animo, proditoricè detraherim Regiæ maiestati famam, honorem, ac dignitatem, quæ illi per dictam constitutionem consensu omnium erant tributa, videlicet, quod ibi Rex declaratur sub IESV Christo supremum caput Ecclesiæ Anglicanæ. Atque ante omnia quod mihi obiicitis, me nihil voluisse respondere. Secretario Regis ac venerabili maiestatis illius

Con-

Concilio, quando me interrogabat, quænam esset mea de illo decreto sententia. Respondi me iam mundo mortuum esse, nec istiusmodi negociis amplius sollicitari, sed tantum meditari in passione Domini nostri Iesu Christi. Ad quod iam clarè respondeo, vobis ob huiusmodi meum silentiũ me morti adiudicare non licere. Quoniam neque vestrum decretum, neque vllæ leges mundi possunt quenquam ob silentium addicere morti, sed tantum ob dictum vel perpetratum facinus. De occultis enim solus iudicat Deus. Tum regius Procurator suscipiens sermonem, Huiusmodi (inquit) silentium certum aliquod indicium erat & obscura significatio, malignæ alicuius cogitationis contra ipsum decretum, propterea quod omnis subditus syncerus & fidelis Regi, si de dicto decreto interrogetur, teneretur citra omnem dissimulationem respondere, Regium edictum esse bonum, iustum ac sanctum. Tum Morus. At si (inquit) verum est, quod ius commune habet:

Qui

Quitacet consentire videtur, meum istud silentium plus approbavit vestrum decretum quàm infirmavit. Iam quòd dico omnem fidelem subditum obligari, vt respondeat Regium edictum esse bonum, si interrogetur. Respondeo bonæ fidei subditum magis obligatum esse Deo, conscientia & animæ suæ, quàm vlli alij rei in hoc mundo, maximè si talis conscientia, qualis est mea, nihil offendiculi, nihil seditionis pariat domino suo. Nam illud pro certo vobis affirmo, quòd nulli mortalium hac in re detexerim conscientiam meam.

Venio nunc ad secundum accusationis caput, quo arguor contra dictam constitutionem seu decretum vestrum machinatus fuisse, eo quòd ad Roffensem scripserim octo paria epistolarum, quibus illum animarim aduersus istud edictũ. Equidem vehemèter optarim eas epistolas hic proferri. Sed quoniam, sicut vos dicitis, per Episcopum exusta sunt, ipse vobis vltro illarum argumenta commemorabo. In quibusdam

busdam tractabantur res familiares, sicut nostra vetus consuetudo & amicitia postulat. Vna ex illis responsum ad ipsius epistolam habebat, qua scire desiderabat, quonam modo respondissem in carcere, cum priore examinarem super dicto decreto. Cui respondi me meam conscientiam exonerasse, & rationem esse sequutū: id quod, ut ipse similiter ageret, admoneram. Hęc fuit, ita sit mihi Deus propitius, mearum literarū sententia. Harum igitur causa non possum per vestrum decretum siue edictum adduci morti.

Quod verò ad tertium articulum attinet, qui continet me cum à Senatu examinarem, respondisse, vestrum decretum simile esse gladio ancipiti, ut qui obtēperaret, periclitaretur de salute animæ, qui auerfaretur, amitteret vitam, ac eadem respondisse Episcopum Rossensem, sicut dicitis. Ex quo appareat hęc inter nos de composito agi, utroque eodem modo respondente. Ad hęc respondeo, me non simpliciter, sed sub conditione esse loquutum, Videli-

cet

cet si esset aliquod statutum simile gladio ancipiti, quo nam modo quisquam hominum sibi posset cauere, ne alterutrām aciem incurrat? Porro quid responderit Episcopus Rossensis, ignoro, & fieri potest, ut eodem modo responderit: si illius oratio cum mea congruebat, id nequaquam accidit ex conspiratione, sed potius ex ingeniorū ac doctrinæ similitudine. Breuiter illud pro certo habetote, me nunquam malitiose quicquam loquutum cōtra vestrum decretum. Interim tamen fieri potuit, ut multa ad concitandum mihi odium apud Regiam Maiestatem deprauatè sint perlata.

Post hęc vocati sunt per ministrum publicum duodecim viri, iuxta gentis illius consuetudinam, quibus traditi sunt articuli, ut super illis consultarent ac iudicarent, an Morus malitiose contra decretum peccauisset. Qui cum per horæ quartam partem secessissent, reuersi sunt ad Principes & iudices delegatos, ac pronunciarunt Gylthi, hoc est, cōdemnandus aut dignus est morte. Mox Cancellarius pronuncia-

C

uit

uit sententiam iuxta formulam memorata decreti.

His ita peractis, Thomas Morus sic orsus est loqui. Quando (inquit) morti sum ad iudicatus (recte ne an secus, nouit Deus) ad exonerandam meam conscientiam, liberè vobis de vestro decreto dicam quod sentio. Primum illud dico, me septem annis intendisse animum studiumque meum in istam causam. Verùm hætenus in nullo doctorum ab Ecclesia probatorum reperi scriptum, quòd Laicus, aut, vt vocant sæcularis, possit esse caput status spiritualis aut Ecclesiastici. Hic Cancellarius interrumpens Mori sermonem, Domine More (inquit) ita ne tu vis haberi sapientior meliorisque conscientia omnibus Episcopis, tota nobilitate, toto denique regno? Ad quæ Morus, Domine (inquit) Cancellaria, pro vno Episcopo, quem habes tuæ opinionis, mihi sunt facile centum, idque ex illorum numero, qui inter diuos relati sunt: & pro vnico vestro Concilio (quod quale sit, Deus nouit) pro me habeo

beo omnia Concilia generalia, annis ab hinc mille celebrata: & pro vno regno, habeo Franciam, ceteraque Christiani orbis regna omnia. Hic dux Nortfordij interpellans: Nunc (inquit) More perspicuè liquet tua maleuolentia. Ad quæ Morus, Vt hæc loquar (inquit) non incitat maleuolentia, sed cogit necessitas, ad exonerandam conscientiam meam, teste Deo, qui solus scrutatur corda hominum. Præterea hoc quoque addo, vestrum decretum perperam esse factum, quoniam ex professo iurastis, nihil vnquam facere contra Ecclesiam, quæ per vniuersam ditionem Christianam vnica est, integra & indiuidua. Neque vos soli vllam habetis auctoritatem, citra aliorum Christianorum consensum, condendi legem, aut instituendi Concilium aduersus vniõnem & concordiam Christianitatis. Sed nõ ignoro, cur me morti adiudicaueritis, videlicet ob id quod nunquam voluerim assentire in negotio noui matrimonij Regis. Sed tamen mihi magna spes est in bonitate diuina, quòd quemadmodum san-

Rom. 8.

Etus Paulus legitur persecutus fuisse diuum Stephanum, qui tamē iam vnanimis agunt in celo, sic nos qui discordes sumus in hoc mundo, in futuro sæculo pariter sumus concordēs, & perfecta charitate vnanimis. Hac spe fretus, precor Deum, vt vos seruet vna cum Rege, eique dare dignetur bonos consultores.

Cum verò iam peracto iudicio, Morus in carcerem reduceretur, priusquam ad turrim esset peruentum, vna filiarum eius nomine Margareta, per mediam satellitū turbam ruens, flagrans immodico desiderio patris, nulla habitatione sui, nec loci publici, nec circumstantium, vix tandem ad patrem perripit, ibique collum eius amplexa, miserando fletu suum extremum dolorem est testata. Cumque illum aliquandiu arctissime constringeret, dolore viam omnem vocis præcludente, pater, permittu satellitum, eam hoc modo consolatus est. Margareta esto animo forti, nec te exerceas amplius. Ira visum est Deo. Iam pridem nosti secreta cordis mei. Inde

de patre decem aut duodecim passibus abducto, rursus occurrit ad amplexum patris. Ibi Morus nullis emissis lachrymis, nulla vultus perturbatione, hoc tantum dixit. Vale, & Deum pro salute animæ meæ deprecare. Hic apud se quisque reputer, quàm valido pietatis mucrone trāsfixum sit cor Mori.

Inde septimo die Iulij, fuit capite truncatus in magno campo, qui est ante Regiam. Ac pauca priuscam obtruncaretur, loquebatur. Tantummodo rogans circumstantem multitudinem, vt pro eo orarent in hac vita. Ipse vicissim in alia vita intercederet pro illis. Præterea illos ardentissime hortabatur, vt Deum pro Rege suo deprecarentur, quatenus illi dare velit rectum consilium & mentem bonam. Palam protestans se mori eius fidelem ministrum, in primis tamen Dei omnipotentis.

De D. Reginaldi Theologi Martyrio, respon-
sis, & sententia mortis propter fi-
dem Ecclesie.

Anno M. D. XXXV. die
quinta decima mensis Apri-
lis, in aula maiori de West-
munster, Principes & domi-
ni Angliæ, cæteri que iudic-
ces congregati, statuerunt
quorundam religiosorum & sæcularium
audire responsonem, qui nõnulla contra
Regiam maiestatem dixisse, scripssisse ac
cusati, eorundem haberent redderatio-
nem. Itaque inter hos primo Doctor qui-
dam Theologia, vir angelico vultu omni-
bus gratosus, & spiritu Dei plenus, ex Ab-
batia dicta Sion, Londonij ordinis S. Bri-
gitte, interrogatus est per D. Cancellariũ
in hac formã. Cur soli (inquit) vos præsum-
ptuosi vultis persistere in opinione vestra,
quæ sententiæ datæ per Parlamentum, hoc
est, per tam grandes dominos & Episco-
pos, omnesque ferè vniuersi regni proce-
res,

proceres, contraria est? Ad quod idem Do-
ctor respondit. Deceueram quidem imi-
taturus Dominum nostrũ IESVM Chri-
stum, dum in iudicio coram Herode sta-
tueretur, nihil respondere: Verũ quoniã
me vrgetis ad finem, quo tam meã quã
hĩc astantium conscientis satisfaciam, di-
co quòd nostra opinio, si de testimoniis
verorumque suffragiis agi posset, instru-
ctior copiis esset, atque testimoniis multo
copiosior, quã vestra. Siquidem pro qui-
busdam, quos tu ex vnius regni Parlamen-
to adducis, totum ego habeo mecum or-
bem Christianorum, exceptis adhuc his,
qui sunt de hoc regno, non dicam omnes
de regno, quoniam minor pars pro vo-
bis est. Et dato, quòd maior pars regni
insectaretur opinionem meam, tamen
id non fieret ex sententia, sed per exter-
nam duntaxat simulationem: idque metu
amittendarum dignitatum ac honorum,
aut spe fauoris regij sibi conciliandi. Su-
per quo articulo, quantotius illi mandatũ
est per Secretarium Regis sub poena incur

reñdi rigorem legis: quatenus manifesta-
ret, qui nam illi essent, de quibus loquerer-
etur. Ad quod respondit omnes esse bonos
huius regni. Et continuans suum primum
propositum dixit: Quantum ad testimo-
nia spectat defunctorum Patrum, ego pro
mea parte habeo Concilia generalia, om-
nes pastores & doctores Ecclesiæ, qui
fuerunt à mille quingentis annis, singu-
lariter verò sanctos, Hieronymum, Am-
brosum, Augustinum, Gregorium. Et cer-
tus sum, quòd postquam serenissima Ma-
iestas huius rei cognouerit veritatem, erit
supramodum offensa quibusdam Episco-
pis, qui hoc illi consilium dederunt.

Post hæc mandabatur ei, ne ultra loque-
retur, sed solum responderet ad hoc, quod
causam grauari videbatur, qua videlicet
ratione ipse per grandem malitiam, con-
tra auctoritatem Regis intra regnum mul-
tis dissuadere non vereretur, ne opinioni
Regiæ maiestatis & Parlamenti consen-
tirent. Tum ille, Ego (inquit) vobis re-
spondeo primum: Si stare in iudicio co-

ram

ram Deo, manifestum fieret, nunquam me
contra Regem, nec contra quamcunque
aliam personam, per malitiam declarasse
meam opinionem homini cuiusque viuē-
ti: sed quibus resistere non potui, ad exone-
randum meam propriam conscientiam,
id commisi in confessione. Verum est,
me vehementer fuisse contristatum, post-
quam serenissimam Maiestatem in tanto
deprehenderam errore, sed nunquam in-
de loquutus sum aliter quàm dixi. Et si tūc
non declarassem meam sententiam, ego
iam declararē: quoniam in hac parte obli-
gatus sum Deo, & conscientiæ meæ: & in
talibus iure non possum offendere Princi-
pem meum, nec quemuis alium. Hinc ili-
co impositum ei fuit silentium. Verum
ille. Postquam non vultis (inquit) quòd am-
plius loquar, secundum legem vestram me
iudicate. Inde cum audisset à duodecim
viris ad hoc delectis, se condemnari reum
mortis, dixit cum magna constantia: Hoc
est iudicium mundi. Deinde supplicauit
Iudicibus, vt darent sibi spatium duorum

C 5 aut

aut trium dierum vitæ, ad præparandam conscientiam suam, qua mori possit, quomodo religiosum & bonum decet Christianum. Cui responsum est, in sola bonitate consistere Regis, si velit illi hoc præstare, & id amplius in Iudicum non esse potestate. Ad quod ille, Credo (inquit) videre bona Domini in terra viuentium.

De crudeli mactatione diuersorum, pro

veritatis testimonio.

Prior Londoniensis Carthusiæ accessit Eleemosynariū Regis & doctorē Latmet, & alium quendam Doctorem, dicens pro reuelatione conscientia suæ velle dicere tria. Primum, viso quod Dominus noster IESVS Christus dedit suis Vicariis spiritualem potestatem per sua verba Evangelica: Et tibi dabo claves regni cælorum, & nullus vnquam doctorum hæc verba alteri di-

ri dicta esse assueravit, præterquam sancto Petro soli, quæ quidem potestas inde ad alios deriuatur Apostolos, & consequenter ad Papam & Episcopos. Quo ergo modo possent illa verba intelligi de Rege, homine laico, & sæculari, quod ipse sit supremum caput, & primas Ecclesiæ Anglicanæ? Secretarius autem Regis audiens verba hæc, dixit: Tu ergo vis facere Regem presbyterum; mandās ne amplius loqueretur. Postea per duodecim viros pronūciata est sententia mortis, & executioni mādata, quarta die Maij, anno XXXV. in hunc modum. Primum quatuor religiosi, quorum vnus erat Doctor prædictus, & vnus solus presbyter sæcularis (quoniam alter iunior accepit gratiam) tracti sunt ex magna turri Londoniensi, per ciuitatem vsque ad locū iustitiæ, distantem à ciuitate per vnum miliarie Francicum, vbiq̄ sine aliqua reuerentia ordinis, aut habitus sacerdotalis vel religionis, sine degradatione, & in propriis vestimentis appēsi sunt patibulo, per grossam quandam chordam, ne strangularentur.

tur. Indeque statim depositi sunt adhuc vivi. Deinde abscissis primum verendis, & in ignem coniectis, extraxit eis spiculator corda eorum, quæ transiit, & igne quoque cremavit. Inde abscissis capitibus, corpora sunt quadripartita, quæ postea posita sunt super portas & loca publica dictæ civitatis. Et licet ad terrorem sequentium, posterior semper viderit trucidationem precedentium, priusquam mortem ipse exciperet, testor tamen multo tempore non visos, qui tanta ut hi constantia, perseverantes usque in finem, mortem excepissent. Nam quomodo in animo non sunt à via veritatis mutati, ita nec in vultu pallor, nec in verbis trepidatio, nec in aliquo gestu corporis timor apparuit mortis. Spiritu namque veritatis roborati, pro qua ad mortis ibant agonem, alacres perinde ac olim tuti & sani fuerant, remanserunt. Rogabant autem Principes & astantes omnes perseveranter bene vivere, Regi fideliter servire, eidem in omnibus, præter ea quæ contra voluntatem Dei & Ecclesiæ sunt, obedire.

Pro-

Protestabantur quoque nunquam se fuisse Regi inobedientes, nisi in rebus quæ repugnabant sancto Evangelio & Ecclesiæ Catholicæ: atque ideo recipere se mortem non solum patienter, sed & perlibenter. Addebant præterea, agnoscere magnam à Deo sese assequutos gratiam, quod pro veritate eis dedisset mori, & pro assertione huius Evangelicæ & Catholicæ doctrinæ, videlicet Regem non esse supremum in spiritualibus primatem capitumque Ecclesiæ Anglicanæ.

Cæterum, qui hæc vidimus, aut legimus siue audimus, gratias agamus Deo, qui spiritu induit fortitudinis atque zelo charitatis multos sibi amicos, qui in Anglia pro veritatis testimonio sanguinem suum fuderunt. Cuiusmodi sunt Episcopus Rossensis, Thomas Morus, Carthusienses multi, aliorumque ordinum constantes omnes: quorum capita membræque post mortem stipitibus affixa, prædicant nobis, quam fidem quamque charitatem ad Christum & Ecclesiã, debeamus habere usque in mortem,

rem, hocq; à se factum suo nobis exemplo commoſtrant. Cecidit enim illis in gloriâ multo maiorem ſic patibulis & ſtipitibus eſſe afixos, quàm cum auro gemmiſq; ſepultos. Ab omnibus enim tranſeuntibus eorum conſtantia diſcitur, prædicatur, atq; in mundum traducitur: quo cæteri quoq; diſcant, homines adhuc in mundo ſuper eſſe, qui non timēt eos, qui corpus poſſunt occidere, ſed eum potiùs, qui poteſtatem habet & corpus & animam mittere in gehennam.

Paſſio XVIII. Carthuſianorum in regno Angliæ: Qui pro eo quod ſchiſmati adherere, & ab unitate Eccleſiæ Catholice ſegregare volebant ſemetipſos, crudeliter martyrizati ſunt.

Prefatio.

Reuerendo Patri D. Ioanni Priori maioris Carthuſiæ, totius ordinis noſtri Primati digniſſimo, Frater Mauritius Channey Anglus,

glus, monachali nomine indignus, reuerentiam & obedientiam offert promptiſſimã. Poſtquam omnipotenti Deo placuit, ſomnum dare dilectis patribus & profeſſis domus olim dedicatæ in honorem Annũciantionis beatiffimæ matris Dei, dulciſſimæ virginis Mariæ, ordinis noſtri Carthuſienſis, iuxta ciuitatem Londoniarum, in Prouincia Angliæ, vt requieſcant à laboribus ſuis, Reuerēde Pater, de eorum vigilia & ſomno Paternitatem veſtram certiore reddere operæpretium exiſtimaui. Nam ex quo altare illud ſacrilegum erectum eſt in Bethel, vt ultra non aſcenderemus Hieruſalem, ne conuerteremur ad Dominum, nullus ex cognatione noſtra de eorum obitu vobis quicquam ſignificauit: Quippe qui nec auſi fuimus, & nobis inſidiatores vndique, ne quid tale faceremus, erant poſiti. Nunc verò, quoniam eripuit me Deus de laqueo venantium, & cõſtituit ſuper excelſam terram, ſemotum à timore nocturno, neceſſarium duxi, de his omnibus quæ acciderunt nobis, non nihil R. P. V. ſignificauit.

ficare. Verum prius imitator factus filiorum
 Israël, quibus Iordanem ingressis, in terram
 promissionis perfecturis visum fuit, ut duris-
 simos lapides de medio Iordanis aluco
 tollerent, & illos in loco castrorum pone-
 rent, ut essent in monumentum filiorum Is-
 raël in eternum, per quale iter eduxerit eos
 Dominus: archa interim testamenti persi-
 stente in medio fluij, donec omnia con-
 plerentur, quae praecipit Dominus Iosue
 fieri. Ita & ego, ut plenius innotescat, qua-
 les fuerunt quos elegit Dominus in hære-
 ditatem sibi, per sequelam agni benedicti,
 quocumque ierit, siue in vitam, siue in mor-
 tem, antequam Iordanem nostrum trans-
 iero, unde educturus cophinum meum ple-
 num morticinis seruatorum Dei, non inco-
 uenientia interferam, sed durissimos lapi-
 des torrentis nostri tollens, non docendi
 animo, sed potius refocillandi spiritum gra-
 tia, ponendo siue erigendo sedem sanctae
 pausationis lassis & atrae diatis, ex longi-
 tudine itineris per hunc terribilem montem,
 locum horrois & vastae solitudinis, ne etiam
 pe;

penitus inchoare viderem narrationem, vbi
 illi suum foelicem consummauerunt cur-
 sum, & praesertim ex eo, quod sacra scriptu-
 ra eruditum filium doceat, gloriam esse
 patris: praesertim si filius nihil faciat, nisi
 quod viderit patrem prius facientem, quae-
 que ipse ab eo omnia didicerit. Pater enim
 notam faciet filiis virtutem & veritatem
 suam. Idcirco tum de patre, tum de filiis,
 & modo viuendi in illo conuentu luculenti-
 us aliquid recensebo, ut in patre simul &
 filiis, laudetur & glorificetur Deus.

Et non existimet aliquis, ut laus aut fa-
 uor humanus ex affectu cordis mei, in ca-
 put meum redundaret, quia professus ex-
 tabam in illo conuentu, aut ut videantur
 ab hominibus opera bona inibi gesta, me
 ista relaturum. Ego enim nullatenus sum
 vlla laude aut gloria, quin potius omni vi-
 tuperio ac ignominia dignus, Iudas tradi-
 tor annumeratus erat inter duodecim
 Apostolos, audiebat, videbat, ac faciebat
 quae & caeteri, verum reprobatus fuit. Non
 est estimanda inchoatio boni, sed perficere
 D bonum

bonum honorificum est: vt cum consummauerit homo, tunc incipiat accipere coronam salutiferæ vitæ, quam repromisit Deus perseverantibus in bono vsque in finem. Sathan inter filios Dei affuit, ne utiquam laudandus: Ego verò prodij ex istis, res in aperto est, sed non eram ex illis. Nā si fuisset ex illis, permansisset utique cū illis bibiturus calicem, quem & illi biberunt. Ego Saul inter Prophetas, ego filius Effrem, intendens & mittens arcum cōuersus in die belli, abij retrorsum in nō custodiendo quæ apud me reposita erant. Tanta sanctitas vigeat inter eos, quòd ego nō sum dignus vocari aut haberi, & multo minus laudari, quasi vnus ex illis. Si mihi è consortio sanctorum eiecto, noua aliqua de eisdem filiis quidem hominum iam referenti, prouenire deberet laus, multò præclarior illi Cherub tam pulchre condito, propter pollutionem suæ sanctificationis in multitudine iniquitatum suarum eiecto de medio lapidum ignitorum, mira tamē postea de ipso filio Dei enarranti, quando dixit

dixit Domino I E S V: Scimus quis sis, Tu es Filius Dei, laus tribuenda foret. Quod nefarium est opinari, inanis ac frivola est exultatio (si fidem adhibeam Diuo Chrysofotomo, vel tantillæ experientię meæ) cui remurmurat testimonium conscientię. Absit ergo, vt vocet me quis Noëmi, sed potius amarum, quia afflixit & amaritudinerepleuit me Omnipotens. Egressus sum plenus, & vacuum reduxit me Dominus. Sufficiet mihi modò, si ex hoc quod ægero, gloria in excelsis ab angelis Altissimo resonet, & in terra istis sanctis veneratio ab hominibus bonæ voluntatis impendatur, ac per misericordiã Dei reexurgat demolita vinea nostræ sanctæ religionis, & expandat palmites suos à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum, & vt hæc fiant forsan depono. Illa tamen non dico, quasi hanc inanis gloriæ mortificationem accepissem, & iam perfectus essem, sed vt linguis alienæ laudis subtractis, ab igne malę concupiscētię, qui clausus est in ossibus meis, facilius expediar,

djar, si quo modo prouocem carnem
meam ad æmulandum virtutes illorum,
de quibus loqui præsumo, ac tandem per
gratiam Dei eorumque merita, meę oliuę
reinferar. Quod mihi largiri digneris &
citò perficias, **IESV** dulcissimè te depre-
cor, Amen.

*De vita sancta Prioris Londoniensis in con-
uersatione sua priuata.*

Caput primum.

VT autem in hac enarratio-
ne conuenientius progre-
di valeam, ab ipso venera-
bili patre præfatæ domus
nostræ Priore, descriptio-
nis exordium sumam. Iste
reuerendus Pater, nomine Ioannes Houh-
ton, de quo primo nobis sermo, ab hone-
stis parentibus in comitatu Effexie, in præ-
dicta Angliæ patria ortus erat. Qui à parē-
ribus literarū studio traditus, in eisdē a deo
profecit, vt gradū Baccalaureatus in vtro-
que iure dignè adeptus sit in Academia

Can-

Cantabrigensi: quo adepto, eum parentes
iam pubertatis annos ingressum, cō nubio
iungere disposuerunt: Quod perspicies la-
tenter parentes declinauit, quia dispositus
ab eis status coniugalis minus sibi placuit.
Diuinis enim sese dedere statuerat obse-
quiis. Clam igitur fugiens, latitabat cum
quodā deuoto Presbytero, quoad usq; sa-
cros ordines gradus sacerdotalis ascende-
re potuisset, quibus assumptis, ad parentes
rediit, & tandem de omnibus quæ egerat
uel inuitè peccatos reddidit. Sicq; in hoc
statu sacerdotali per quatuor annos lauda-
biliter degens, postea ad superiora volare
aspirabat, quasi cernuus martinus.

Et anno ætatis suæ vice simo octauo, au-
dum hunc mundum floridus iuuenis cal-
care coepit: Quod vt citius eum maxima
securitate, & accumulatissima utilitate
perficere posset, quadam sancta auiditate
inflāmatu, religiosissimum & suauissimū
iugum, ac lenissimæ sarcinæ Carthusianæ
obseruantiam, toto cordis affectu hume-
ris suis mansuetis subire satagebat, flagitias

D 3

in

in dicta domo salutationis beatissimæ Mariæ, per humiles instantesq; preces, hoc sancto habitu nostri ordinis se induit. Quo cū post diuinam dilationem indutus fuisset, veterem hominem totaliter exuens, verè induit nouum hominem, qui secundum Deum creatus est, etiam Dominum IESUM Christum. Degebat enim vitam ibi per viginti annos propense eminētem, in multa austeritate, humilitate & patientia, ac perfecta sui ipsius mortificatione, cellæ & silentij diligentissimus obseruator, semper occultans, & quasi in arctura stringens gratiam sibi concessam, ne notaretur, cupiens semper nesciri, & nulla æstimatione dignus haberi.

Uel in Sacristarium domus Londoniensis

fuert electus.

Cap. II.

ERVM non potest fieri, vt ciuitas in monte posita abscondatur, vel alicuius domus fenestra: adeò strictè clausus

claudantur, quin lux inclusa prospicientibus alicubi patefcatur. Iuxta vers.

Quoq; magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.

Sicut & caminus iniectis exilit aquis, & flamma in sublime extollit comas. Quibus omnibus haud impar est innata proprietates & cōditio gratiæ & virtutis. Quanto enim magis celatur & deprimitur ne propaletur, tãto magis ac citius euolat, ebullit ac crescit: quantoq; libentius dilatur & expāditur, vt videatur, tanto celerius obcineratur, euanescit ac deficit: Gloria sequitur fugientē se. Quod quidē per maximè verificatur in hoc sancto patre. Elegit esse abiectus in domo gloriose virginis matris Dei, & ab hominibus virtuosus ac sanctus habebatur: appetebat sperni, & honor eum persequebatur & apprehendit, si honor dici possit. Sed huic, quemadmodum & omnibus sanctis, talia secum plus ferunt oneris quàm honoris: quamuis pullus indomabilis, a finalis sensualitatis, in huiuscemodi læteretur ac hilarescat, quasi in honoribus veris. Verū iste deu-

tus pater in abdita sanctitate diu se gerens, primo Sacristarij domus per obediētiam assumpsit officium. Quod omnium onerum siue obediētiarum sibi quam maxime placuit, quia delicia eius in Ecclesia semper esse, & circa Ecclesiastica ministeria die noctuque versari, ac seruum fratrum suorum fieri. Quæ omnia cum ingenti alacritate, industria & reuerentia perficiebat, in omnibus occasiones proficiendi ac merendi per suam humilitationē, deiectionē & laborem captans. Sub cuius tempore in hoc officio istud omni memoria dignū contigit. Quidam deuotus frater pestilentiali morbo affectus, ad extrema deductus est: qui cum corpus dominicū sumpsisset, præ nimia valetudine illud retinere nequinit, sed mox euomuit. Quod pater Vicari⁹ eo quod pater Prior aberat simul cū omni eclecta immunditia collegit & assumpsit, atque ad cellam huius sancti Patris Ioannis Houhtō, tūc sacrifetę detulit cōburendum. Accensa igitur pyra contendebāt hij duo patres, quiseorū illud in ignē mittere debe-

ret.

ret. Neutro hoc autem facere præsumente, reseruatū est per duos dies. Die verò tertia deuotus Sacrista illud reuerendissimū corporis Christi Sacramentum ab immundicia, cui commixtum erat (vt quiuit) reuerenter recollegit, ac in calice reposuit, intēdens in proxima celebratione sua illud sumere. Sed prius accersito quodam deuoto fratre conuerso, cui Deus crebro multa certitudinaliter reuelauerat. (Quæcunque enim poposcerat à Deo, statim dedit illi benignissimus Deus responsum, adeo Deo familiaris, gratus & charus erat. Notum hoc erat in multis argumentis per totam domum) Huic igitur intimauit pater Sacrista, propositum suum petens ab eo, vt in ram ardua re exoraret Deum, pro agnitione sui beneplaciti: formidabat enim comburere illud, & sumere quodāmodo abhorrebat. Iussa cōpleturus ille frater conuersus, diurnā enixius deprecatus est clementiā, quatenus eidē super hac re aliquod inditiū demonstrare dignaretur. Et ecce tempore matutinarum in spiritu positus vidit turbam

D 5 ma-

magnam, quam dinumerare nemo poterat, in albis vestitam, quorum singuli ce-
 reum ardentem manu gestabant, compo-
 sito gradu sacrarium introire, & ad illum
 locum, ubi repositum fuerat corpus IESU,
 procedere; ibique summa cum reuerentia a-
 dorantes eistam, qua reclusum erat, aperi-
 re, factaque; ibidem aliquantula mora dispa-
 ruerunt. Sed quid interim ibidem egerint,
 ipsi fratri, qui hæc vidit, mansit incognitum.
 Ad se autem reuersus frater, in aurora requi-
 siuit Sacristam, an ne in tali loco prædictas
 sacratissimi corporis Christi reposuisset re-
 liquias. Illo ita respondente, mox visum
 eidem aperuit. Quo audito, deuotissimus
 pater Sacrista, postposito timore & mor-
 tis & nausæ, mox se cum omni alacritate
 ad celebrandam Missam præparauit. Sub
 qua & illud repositum reuerenter & affe-
 ctuose recepit. Sed quã præclarus iste sibi
 calix esset, nemo scit, nisi qui accepit. Ve-
 rë inebrians erat, in tantum, vt astantes hoc
 euidenter percipere potuerunt. Ille non ti-
 muuit mortem, quia autorem vitæ suscipe-
 ret:

ret: nec infirmitatem, quia sanãtem omnes
 languores de glutiret: nec nauseam habuit
 ex vomitu, quia gustauit quam suavis est
 Dominus in spiritu.

*Ve idem in Procuratorem & postmodum in
 Priorem & Visitatorem electus fuerit.*

Cap. III.

Pleto igitur laudabiliter
 cum omnium fratrum gra-
 tia, in hoc officio Sacrista-
 rij quinquennio, idem ipse
 venerabilis pater Sacrista;
 ad officium Procuratoris
 assumitur. O quantus eum tunc meor
 inuasit! Quanta lachrymæ profusæ, quot
 gemitus pectoris emisit, qualesque corpo-
 ris defectus eum prostrauerunt, qui sic om-
 nino inuitus, gratissimæ atque sibi dile-
 ctissimæ solitudinis desideratissimiq; silen-
 tij dulcedinem deserere cogebatur? Lya-
 cum lippis suis oculis, & lurida facie ei nõ
 placebat. Prætulit amoris subsequētis prio-
 rē, quia melius sibi videbatur tunc, quàm
 nunc.

nunc. Solitudo ardebat, ubi dulces susurraciones dilecti in occulto trahere & audire poterat, amplexusq; Rachelis illi erant concupiti, à quibus per solitudinem circa plurima se auelli trepidabat: Nihilominus Deo iuuante, dextera illius semper amplexata est eum, ac inter eius brachia mirum in modum vigilanter dormiuit ac quieuit. Quocumque enim se vertebat, ubicumque fuit, in tumultu siue in solitudine, in plateis siue in cella, conuertebat se ad cor, hauriens pacem: pacem, quia in pace sperauit, & ab ea nullis negociis alienatus, sed totus in Deum intentus siue raptus fuit in omni loco. Certissimum est enim, quod relinques seipsum propter Deum, ceterum accipiet etiam in presenti. Itaq; se gerens per tricennium in hoc officio mature, strenue ac pie amabilem; Deo & hominibus, vacante Prioratu domus Belleuallis, illud onus subire coactus est & portare. Quo eo migrante, & vix per dimidium annum ibi ministrante, ab ea ad vbera matris, quæ eum educauerat, & ad suæ professionis domum reuoca-

uocatus est. Emigrauerat enim ex hac vita, venerabilis pater Prior eiusdem domus Londoniarum, nomine Ioannes Bartmāsonus. Ad cuius supplendas vices, iste Reuerendus pater vno omnium cōsensu (quod per raro antea ibidem visum fuerat) assumptus est, ac demum anno secundo Prioratus sui, à Reuerendo patre Carthusiæ electus est & assignatus in principalem prouinciæ Angliæ Visitatorem. Sic qui latere & nesciri cupiebat, per diuinam prouidentiam, ad multorum profectum, notitiam ac lucem est editus. In quarum omnibus oneribus administrationum, ipsius gesta non facili possunt explicari sermone, multo vero difficiliore ea quæ intrinsecus latent, cum nemo sciat quid agatur in homine, nisi spiritus hominis: Inexhauribilis itaq; est hic fons & torrens, inundans glorię huius nostri patris. Sed more annorum meorum, qui puer sum ætate, gratia & moribus nesciens loqui, in ameno iam prato constitutus, hinc inde per diuersa discurrens loca, flores pulchriores colligam, ex quibus certum mihi com-

cōponam, & vtinā ad internū animæ meæ
ornatum, per redolētem imitationem san-
ctorum Patrum meorum id fecerim.

*De sancto & discreto regimine Prioris
in officiis & virtutibus eiusdem.*

Caput 1111.

Iste venerabilis pater pro-
fundē fuit humilitatis, quæ
omnis principij debet esse
finis) socialem diligens vi-
tam cum fratribus. Nam
in sua prelacione, honores
illi non mutabant mores, quia vnus atque
idem semper mansit: Cornua nunquam si-
bi erexit. Si quis fortuitò dominum eū vo-
casset, aut aliquam nominis magnificentiā
ei imposuisset, ægre tulit, ita, vt id statim re-
primeret, dicens. Non licet pauperi mona-
cho Carthusiano dilatare fimbrias, aut vo-
cari ab hominibus Rabbi. Quotiescunq;
autem fratres se eidem inclinabant, in ma-
gnam sui ipsius hoc accepit humiliationē:

atta-

attamen iubebat eis, vt tales inclinationes
nullatenus ommitterēt. Propter vos (inquit)
ita fiat & filios vestros, ne inculta sit terra
nostra: Statuta nostra ita hortantur, & sacrū
eloquium non solū permittit, verum etiā
fieri iubet. Rogabat eos, vt in huiuscemo-
di cæremoniis sibi inuicē aut alteri exhibi-
tis, nō essent ad oculum seruiētes, quasi ho-
minibus placentes, sed in simplicitate cor-
dis Deū quærent, præ oculis Deū semper
habentes, omnia in eius nomine faciētes.
Dicebatq; se in quotidianis suis orationi-
bus Deum postulare, quatenus ipsas præro-
gatiuas & reuerentias ratione sui officij si-
bi exhibitas, in laudem & gloriam sui san-
ctissimi nominis assumere & ascribere di-
gnaretur, suppleretq; per exhibitionē alio-
rum defectum a moris & cultus, quos ipse
met ei debebat. Sicq; semper seruare humi-
litem contendebat. Cū solus esset in a-
liena cella cū aliquo fratrum, non vt Prior,
sed vt humilis frater se habebat, dicebatq;
se reliquisse Prioratum in cella sua: Cū ve-
ro in officij sui cella aut alicubi in couētu
esset,

HISTORIA

esset, se gerebat ut eius congruebat officio, cum maxima tamen modestia & humilitate. Totus quoque conuentus in tanta reuerentia eum habuit, quod in exhibendo ei honorem aut præminentiam, se non posse excedere putabant.

De patientia eius quid referam? Ipsa verba iniuriosa, exprobratoria & oblocutoria, quæ peritulis ab Apostatis, sufficerent pro testimonio si recitarentur: Sed transeant, tam patiens fuit, quod vni eorum quodam tempore in eum insurgenti non resisteret, sed prouolutus ad pedes eius, dedit maxillam verus solitariis percutienti, saturabatur obprobriis, colaphis & alapis, quoad usque alij eruerunt eum de manu tribulantis. Nec, illo instante, vnquam reddidit verba comminatoria aut iurgatiua, nec vnquam vidit eum homo aliqua passione iracundiam commotam. Et quando fratres reclusissent in carcere illum, qui talia patri suo irrogare præsumpsit, ipse verus imitator IESU Christi respondit: Parcite queso fratres, parcite: Cur æmulamini pro me? Quid simile vnquam

MARTYRVM ANGLIÆ. 31

quam fecit mihi? Quid mali malo fecit? mihi non nocuit. Quare irascimini? Iste bonus frater non fuit in culpa, sed inimicus animarum nostrarum, qui pacem nostram turbare molitur. Et si ego motus fuero, exultabit ille, qui compulit hunc tribulare me. Verum, non gaudebit inimicus meus super me: Dimittite ergo hunc fratrem nostrum. Sed propter exemplum aliorum, recludatur in cella sua per aliquot dies: malens lenitate vincere, quam rigore iustitiæ corrigere. Causa propria erat, in qua patientiam seruare & exhibere, magnæ virtutis indicium est. Idcirco ipse hanc ostendebat: In causa verò Dei & religionis, si post vnam & secundam correptionem delinquentes nolissent se emendare, Moysen & Phinees imitatus, zelo ipse & spiritu Domini IESU agitatus, faciens eis flagellum de funiculis, seuerus erat.

Miro insuper agone luctabatur cum seipso, in omnibus ut seipsum vinceret, abnegaret, & mortificaret: circa quod summum eius studiū fuit, siue in claustro, siue

HISTORIA

extra existeret, & vt alij ad hoc instarent, cōsummata admonitio eius fuit. Quę autem bella & quas molestias ipse in se perulit, vt ad illud attingeret, Deus scit. Et quāuis cuncta quę circa se gerebantur, occultate summopere satagebat, ramen adeò in testina & clandestina non est talis belligeratio & palæstra, quin & hominibus secū commorantibus aliquatenus innotuerit. Quicumq; enim vidissent eū, verè intelligebant magnā internam colluctationē, non solum aduersus carnē & sanguinē, sed & aduersus ipsum principem tenebrarū infernalium se habuisse. In quibus tamen ne nationē filiorum reprobareret in narrando, salutare Dei semper cū silentio prestolabatur. Nec vnquā vlli conquerebatur de pondere & æstu tentationū, tantummodo fratri, illam cellam inhabitanti, cuius ipse primo incola fuit, aliquādo dicebat: O frater, si talis & talis locus loqui possent, aliqua tibi indicarent. Quid plura? Ad tantā demū, per cooperantem in se diuinam gratiā, deuenit perfectionem, vt omnium virtutum

a pi-

MARTYRVM ANGLIÆ. 32

apices & ornamenta conquireret, atque in eo, velut in lucidissimo speculo & libro scripto intus & foris resplenderent. Quātę fuerit deuotionis, quotidianę eius attestabantur lachrymę. Singularem nanq; gratiā habuit lachrymarum: vix vlla dies præterit, quo maxillę eius lachrymis non essent irrigatę, præcipuè sub sacrificio sanctissimę Missæ. Quandoque etiā in refectorio, tanta amoris diuini ac deuotionis inebriabatur dulcissima pinguedine, q̄ vltra se cohibere à fletu nō poterat toto corā conuentu, sed erumpentibus lachrymis surrexit à mensa, festinauitq; in cellulā suā, suę cōpunctionis & deuotionis consciam. Et introiēs cubiculum vbertim fleuit, eo liberius, quo secretius per totū prædij tēpus.

Charitas in eo supereminebat, quoad Deum & proximum. Si quando aliquod germē amaritudinis in claustro pullulare timuisset, citò euellere conabatur, antequā nimium inualesceret. Non dicebat, videāt illi, compefcant seipfos: sed confestim accedebat ad eos, & causā diligenter requis-

HISTORIA

Prouer.
17.

ta suis monitis, modò vino, modò oleo mixtis, fremitum infernalis bestiae & insurgentes motus sedabat. Et si quis contra eum concitatus extitisset, ob pacem habendam per humilem sui ipsius deiectionem, prior veniam petere non erubuit. Et quolibet ferme mense palàm in capitulo prouolutus genibus, stillantibus lachrymis, conuentum rogabat, vt omnes suos defectus, negligentias, mala exempla, & si qua huiusmodi, sibi ignoscerent, accusans quidem seipsum in multis: cum certè ne in vno quidem vllum offendebat. Sed quia iustus in primis accusator est sui, veretur quoque omnia opera sua, sciens, quòd Deus non parceret delinquenti. Multoties etiam dicebat: Sustineatis obsecro piissimi fratres modicum quid insipientiæ meæ, & supportate me: Còfido in Domino, me non facere peccatum, humiliàs me ipsum, vt vos exaltemini. Insipiēs factus sum proptervos, vos me coëgistis, vt prudētes vos sitis, ego facio: Capite me, vel vt insipientē accipite me. O summa humilitas & perfe

cta

MARTYRVM ANGLIÆ. 33

& a charitas, nesciens inflari, nec quæ sua sunt quærere, vt alios lucrifaciat. Quid perfectius hac charitate, & quid sublimi⁹ hac humiliatione? Verè didicit illud diuinū: *Eccle. 3.* Quanto maior es, humilia te in omnibus. Et adimpleuit illud Apostoli: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, vt sit sapiens. *I. Cor. 3.* Quid stultius hominibus, quàm deiici & humiliari? Et quid apud homines sapientius & altius, quàm superbire & eleuari? Sed sapientia huius mundi, stultitia est apud Deum, & quòd altum est hominibus, abominatio est ante Deū. *Prouer. 16.* Idcirco in insipientia humiliationis gloriari didicit & iste sanctus pater, factus in omnibus exemplar bonorū operum. Habere & seruare pacem & charitatē in claustro summè studuit: & quia intellexit, non ex bono esse austeritatem, noluit cum austeritate imperare suis, & cum potētia, sed in maxima modestia. Cum iuuenibus, sub quatuor aut quinque annorum discursu professis, agebat ipse quasi alter Ioseph cū fratribus suis, alienum se eis demonstran-

E 3 do,

HISTORIA

do, duriusque loquendo & increpando, ne lenitate abutendo insolescerent. Nouitiorum quoque instructores monebat, ut vigilarent ubique ne nouellæ plantationes in iuuentute sua in nimiam audaciam excre-
 scerent: Multa enim mala experientia docet inde prouenisse. Senes verò, ut rigor ille lentesceret, quem dedit, non natiuitas, sed mala cõsuetudo, propria voluntas, & sui ipsorum immortificatio super delictum vanæ æstimationis ex diuturnitate in religione, enixè, blandè & leniter tractabat, ut absque fractione inclinarent ceruicem suam, & paratos se ad omnia facerent. Si quãdo quiuis fratrum, siue senex, siue iuuenis, aliquid superfluum aut curiosum exposulasset, cum moderamine & mititate eum frenabat, reuocans ad mentem vocationem suam, dicendo: Si in sæculo esses bone frater, sen sualitatibus tuarum appetitum in omnibus sequi non deberes: Quanto minus & hic in claustris? Facias tibi aliquam vim aduersustales suggestiones nociuas, ut cum violentis re-
 gnum cælorum acquiras. Nulli verò cum
 animo-

MARTYRVM ANGLIÆ. 34

animositate aliquid negabat, nec etiam facilliter concedebat eis, quæ requirebant: sed cum tali lenitate spiritus & molli respõsione se habebat, ut aliorum duricies emolli-
 retur: & multò hilariores discederent pro repulsione & abnegatione propriæ voluntatis, quàm fuissent si eis petitionem eorum concessisset. Spiritus vitæ erat in rotis sermonum eius, si quolibet fratrum in pronuntiatione & prolatione verborum, secundum modernorum vanam fumositatem & adinventionem, curiosum lectorem vel singularem pronuntiatorem audisset, seridè eum ac durius increpabat, dicens talè curiositatem Carthusianæ simplicitati non conuenire. Prodit enim ex superbia ut docti uideamur, licet hinc maiorem eruditionem non acquiramus, neque pietatem. Idcirco simplicitas (inquit) columbina cum charitate sit (quæ so-
 te frater) nostra summa scientia & doctrina, vestigiaque patrum nostrorum in syncretitate coram Deo & Christo eius insequamur.

Circa diuina officia & seruitia valde vigilans erat, & ut vniformitas in ceremoniis

Esa. 62.

& omnibus seruaretur, semper monuit, & vt protraherent cantum suum in Ecclesia, fratribus creberrimè acclamauit, dicens: Huc venimus Deo seruire, operi igitur & seruitio eius insistamus. Super muros enim Hierusalem constituti sumus à Deo iudice viuorum & mortuorum custodes, à laude laudabilis nominis sui tota die & nocte imperpetuum non tacituri: Idem est nobis officium cum sanctis Angelis, qui præueniunt nos, ac omnibus psallentibus coniunguntur, & desistentibus nobis continuant illi laudes suas. Faciamus ergo & nos, cum tales socios habeamus, quantum fragilitas nostra permittit: quod & quantum illi, melius non possemus occupari, quam cum Deo, nullum exercitiū illi gratius, & nobis vtilius. Quid agere possumus existentibus nobis in cellis nostris? fortasse omne tempus ab omnibus deuotè non expenditur. Quapropter non pigeat nos hîc commorari. Si nos, qui viuimus de patrimonio Christi & eleemosynis, ac valde strictè pro omnibus orare sumus

mus obligati, festinaremus in Dei seruitio, aut occasiones discedendi ab ecclesia simularemus, existimantes modicum & breue tempus, quo hîc sumus, nimis longum: certè nescio quomodo excusaremus nos ab iniusta receptione, retentione, & mala expensione eleemosynarum, benefactorū & fundatorum nostrorum. Quot vestrum aggrauat fabulatio cum sæcularibus, aut de vanis & inutilibus rebus, etiam si totum diem in his expenderetis? Vel, quam diu in talibus perseueraretis absq; aliquo tædio, lassitudine seu grauanime? Num de cibo & potu & somno reticebo? Quando in his dicetis, sufficit, aut tempus nimis longum est, festinemus siue perficiamus? Diuus Bernardus omne tempus existimauit perditum, vel saltem nimis longum, quantum cunq; breue, quo caro sua talibus refocilla reur necessariis. Alius quoq; spiritu Dei plenus orauit, vt de necessitatibus & indigentis istis corporalibus erueret eum Dominus, ne adeo frequenter impediretur per eam à contemplatione diuina. At modernis

tēporibus Iordanis reuersus est retrorsum, cum multi religiosi magno afficiantur tædio, quando circa vana & externa solatia non versantur, & opus Dei non respiciunt, nec opera manuum eius considerāt. Hęc non est monastica vita fratres, nec administriculum spiritualis profectus & ædificatio- nis, vt adipe & pinguedine diuina repleatur anima nostra: quinimo crassitudinis vētris, quem Deus destruet, & extremæ desolationis signum est, testante Propheta, qui dicit: *Quoniam non intellexerunt opera Domini, nec opera manuum eius cōsiderant: destrues illos, & non ædificabis.* Populus enim qui ignorat Deū, sedit comedere, bibere & dormire, nō sicut populus. Sic & sacerdos, præcipue Carthusianus, cuius est, excellētissimę & perfectissimę vitę iter aggredi, ne adæquetur ei in pœna, cui assimilatur in culpa. Per hęc & multa alia similia, incitabat eos prolixè trahere cantum in ecclesia. Etiā aliquando tēpore diuini offi- cij, veniebat à sede sua ad cātōres, monens eos, vt lentius cātarent: Si audisset eos tepida

Psal. 27.

da vel ima voce psallere, dicebat se timere, ne amor Dei in cordibus eorū tepesceret: Et sicut tepidè cātarent, ita & tepidè Deū diligerēt, mox de ore Dei (propter tepiditatē suā) euomendi. Rogabatq; eos, vt nō distinguerent dies & tempora, modò bassè siue submissè, modò altè cātando. Sicut (inquit) nō est tēpus præfinitum à Patre nostro cęlesti, quo ab eius amore desistamus, quin omnī tēpore & momento indiuiduo, ac omnibus viribus eū amare iubemur: sic non velimus per nos à laude eius cessare vnquā, sed omnis spiritus noster semper laudet Deū: Absistat & vecordia, petamus & emanamus à Deo aurū ignitum, vt sicut Angeli in cælis nunquā à laude desistūt, ita nobis nūquam tædium subrepat in suo sancto seruitio. Semel etiam ab ecclesia exiuit in confusionē eorum (sicut in proximo retulit capitulo) quando audiuit eos ima voce cantare. Si quando euenisset eos discordare siue errare in cantu, hoc ægrè semper tulit.

Quodam verò tempore vna pars chori errauit in cātu illius versiculi: *Dextera Do* *Psal. 117*
mi-

mini fecit virtutem. Vnde in aurora conuenientibus nobis ad capitulum, dixit. O fratres charissimi, quid fecimus hac nocte? Errauimus in Psalmodia Dei nostri, clamamus culpas nostras: valdè malū est, quòd nos, qui officium Angelorum exequimur, talia errata in conspectu Dei & Angelorū committimus. Illi nunquam errant, & nos per nostras negligentias & incurias errauimus: Quod optimè facere debemus, negliger fecimus. Si serui inutiles sumus, cū omnia fecerimus, quales sumus ex hoc defectu nostro? Non fiat hoc ampliùs inter nos. Si offerat quis regi terreno claudum, languidū, siue maculosum, nonne respuet? nonne displicebit illi talis oblatio? Reprobatus erat Cayn, non quia non obtulit hostiam Deo, in odorem suauitatis: sed quia obtulit de peioribus. Electus erat autē frater eius, de optimis offerens, Quid dicerēt carnales domini seruis suis, incautè se habentibus circa ministerium suum? Illi cum maxima diligentia, & peruigili aduertentia omnia fieri circa se volunt: nos autē negli-

gigentes fuimus in seruitio Dei nostri, Re *1. Tim. 6*
gis regū, & Domini dominātium. Timeo, quòd tales exurgent in iudicio cōtra nos, & illa eorum exquisita opera nos pro nostris incuriis & negligentis condemnabūt: astipulante eis illa comminatoria voce, & terrificā diuina sententia: Maledictus qui facit opus Dei negligenter. Quod auertat à nobis misericors Deus. Et continuò præcepit eis sub obedientia, vt quem admodū semper habuerunt lumen per totum cantū Psalmorum, in omnibus nocturnis & Ferialibus laudibus, ex consuetudine: ita & in Dominicalibus, ac etiam quando, aliquid quis solus cantaret, quicquid id esset, lumē haberet.

Et quia specialis ei cura erat de omnibus, & ratio ab eo exigenda pro singulorū animabus (Iustus quippe admonendus est, vt in bonitate & iustitia sua permaneat: impius verò, vt à via sua praua reuertatur, & tepidus ad iucere vt resurgat) ideo semel ad minus quolibet mense ipse met conuentui suo volebat concionari, tantaq; dulcedine verbi

He. 48.

Lucæ. 17

Gene. 4.

verbi referti erant eius sermones, quod ubi erat ignis absconditus, inueniebatur crassa aqua, quæ discurrebat cum impetu per oculos multorum: qua cum sacrificia eorum essent aspersa, iterum accensus est ignis magnus, maior scilicet deuotio, & nouus feruor. Non frustra loquebatur, nam vnusquisque vires suas applicuit, ad implendum ea, quæ docuit. Ipse quoque quos feruentiores & velociores ad currendam viam mandatorum cernebat, hos aliquando pro eorum defectibus durius in conuentu palam arguebat, ob humilitatis præseruationem, suam vigilantiolem custodiam, & cautelam, ne talia reiterarent, atque ut pigrorum & infirmorum repelleret tarditatem, incalescente feruore iuuenum, qui ibi scatebat. Circiter enim viginti erant in illo conuentu, qui annos triginta octo non attingerant, verum in breui compleuerunt tempora multa. Hos non solum verbis & exemplis ad prælium mortificationis incitabat, verum etiam multifarie multisque modis exercebat ad illud, modo auferendo ab eis quæ

ma.

maximè diligebat, modo negando eis, quæ affectuosissimè petebant, inclinans ex hoc in illud, vt cum hostibus pugnare, & tempestiuè abnegare seipsos discerent. Atque summa cum prudentia vnus cuiusque complexionem & dispositionem pensabat. Quando verò aliquem taliter probasset, iterum diluculo visitabat illum, ne nimia absorberetur tristitia, idque interdum per seipsum, sed sæpius per alios, ne nimia familiaritas pareret contemptum. Et tunc mittebat eis aliqua xeniola, considerans, quod per talia faciliter dormitionem acciperent iuueniles mutationes, ac etiam vt animaret eos ad proficiendum in cæpto itinere: Illi verò malitia paruuli erant, & cito placabantur, pensantes, quod propter eorum propriam salutem & profectum, omnia fiebant. Non erat ibi murmuratio, nec querimonia, quare hoc aut illud fecerit, aut ita me tractauerit pater Prior: sed seipsis abnegatis, de necessitate faciebant virtutem, seque habere causam & occasionem merendi & proficiendi gaudebant, etiam ipsimet ro-

ga;

gabant eum aliquando, vt per talium ablationem, siue aliunde, probaret illos.

Præterea, vt vultum sui pecoris agnosceret, diligenter inquirebat à singulis (& hoc creberrimè) de expansione temporis, quibus scilicet exercitiis spiritualibus dediti, & quomodo internè dispositi essent, vtrum concupiscerent concupiscentias in deserto: an quasi sponsæ anhelarent ad diuini amoris amplexus, aut tanquam serui priores annos recogitarent in amaritudine animæ suæ, & de profectu ipsorum in istis. Si quando rubigo ascendisset super aurū optimum, & decoris color mutatus fuisset, si fortè dormissent inter medios eleros pennæ columbæ de argentatæ, & posteriora eius fuissent in pallore auri, si charitatem primam reliquisset aliquis, per tempus modicum claudebat super se os suum: sciens, quòd propter probationem aliquādo paululum declinaret atq; transiret dilectus, abscondens faciem suam, vt auidius quæreretur. Sed si tardasset venire, & ipse frater malo exemplo, nimia euagatione vel aliqua

disso-

dissolutione percuteré conseruos suos cepisset, per quæ plagā lepræ creuisse perspicuè cerneret, discurrere festinabat: non dabat somnum oculis suis, nec palpebris suis dormitationem, non desistebar à monitionibus sanctis, increpationibus duris, & obsecrationibus pijs, donec ille frater amicū suum suscitasset, ac iterum super niuem de albatus fuisset, per discretionem cælestis regis, & reintegrasset tabernaculum, quod ceciderat, ac inuenisset locum Deo Iacob. Ipse deuotissimus pater erat quasi flamma vrens, aut ferrum candens in Dei amore, & eodem modo volebat omnes iuxta se positos vehementer esse accensos.

Fuit deniq; magnæ prudentiæ, vt eius gesta in domo propria ac etiam in aliarū visitationibus palàm annunciarunt: Tam discretus fuit in verbis, tamq; sanctus in operibus, quòd in omni loco acceptus erat, ac si fuisset Angelus Dei, mirarenturq; omnes de prudentia & responsione eius. Ipso quoq; loquente, omnes ori suo digitorum apponebant, ac dicebant: Verè seruus Dei omnipo-

tentis est iste. Inimici quoq; nostri sunt iudices. Ipse enim Vicarius regis, quem constituit rex super familiam & totum regnū suū, vt esset secundus à rege, dominus Thomas Cromwell, alter Aman horum omnium malorum signifer, publicè in Capitulo nostro multis coram astantibus, post necem ipsius patris nostri, dixit, eum virum fuisse iustum & sanctum. Si ille reticuiesset, lapides clamassent, ac eius sanctitatem denunciassent.

Omnibus pius erat, sibi ipsi verò valde rigidus & durus. Dies abstinentiarum, antequam assignatus esset in procuratorem domus, seruauit semper in pane & aqua. Postea verò etiam in ipsis visitationum suarū progressionibus, & quocunq; perrexerat, propter quotidianos suos discursus & fatigationes, omnia ieiunia ordinis seruabat, sicut & ceteri conuentus cum vno pisce contentus. Diebus abstinentiarum communibus, sicuti moris erat illius prouinciæ, & in summis vigiliis: & diebus abstinentiarum, in Quadragesima, cum pane solū

mo:

modo & potu contentabatur. Cumque aliqui ex fratribus insisterent, vt sui miseretur per exquisitoris sustentaculi sumptionem, propter frequentes suas infirmitates, ac grauissimos labores & dolores, quos in dies sustinuit: dicebat constitutum se esse in loco speculatoris, portentum & spectaculum factum omnibus. Cuius conuersatio si videretur delicata, siue nimis laxa, pareret aliis scandalum, & audaciam male se habendi.

Postremò tentatis, & his qui in tribulationibus erant, summè consolatorius fuit. In eo enim, quo passus est ipse, & tentatus, potentior & aptior factus erat, & alios qui tentabantur, consolari. Multas verò & grauissimas tentationes ipse pertulit, sed in omnibus superauit, per & propter eum, què dilexit.

In orationibus fuit tam frequens, deuotus, purus, & suspensus, amoreq; diuino impinguatus cū crassitudine spirituali, quòd vt pater Vicarius sanctus martyr, Vuilhelmus ex Meuyve Confessor eius, mihi

F 2

cre.

crebro referebat, rarò aut nūquam omniū negociorum, quibus implicatus fuerat, vel aliquarum vanitatum post electionem suam in Prioratum, aliqui pulueres mentis eius adhæserunt tempore suæ orationis. Ad lectum post matutinas nisi graui- ter infirmatus, nunquam redibat, sed super quoddam scamnum recūbebat, pro cul- citrali accipiens truncum, desuper posito paruo puluinari. Verum alios non sinebat ita facere, nisi fortes essent in corpore, & in religionis obseruantia exercitati. Talibus verò persuadebat, corpora sua discretè ca- stigare, iuuenes strictè prohibebat per duos aut tres annos post ingressum in ordi- nem, ita agere, propter multa nocumenta, quæ inde acciderunt.

Regebat omnes summa cū prudentia, & omnibus modis quæsiuit bona & pacē plebi suæ. Statura pusillus erat, aspectu ele- gās, visū verecūdus, moribus modestus, elo- quio dulcis, corpore castus, ac humilis cor- de: omnibus amabilis & desiderabilis, suo conuentui gratissimus ac charissimus: om- nes

mnēs reuerabantur eum, & non erat qui lo- queretur de illo ne vnum quidem malum verbum. Et ipse ibat proficiens atque suc- crescens de die in diem, magis ac magis, & seipso semper robustior efficiebatur: ita, vt verè ab vniuersis magnus haberetur. Et di- cebant eum ob eius sanctitatē & perfectio- nem, dignū existere in cathalogo sancto- rum annumerari, etiam si solummodo cō- muni genere mortis occubuisset. Quid plu- ra? O ingrata vox, quid plura? Multa tanē. Si enim linguis hominum loquerer & Ange- lorum, nihil dignum huius sancti ac vene- rabilis patris nostri virtutibus dicerem. Et quod dixi, minus esse eius meritis, testifi- cor Deum & omnes sanctos Angelos eius. Sed gemebundo pectore modo pertran- siens & dimittens, plura referre de eo, non quia desunt, sed quia non possum sero ni- mis sub eius obedientia curuatus, & nimis citò orbatus eius dulci & familiari amici- tia, aliqua interseram de ipso Conuentu nostræ domus, ad implēdum promissum, quo innotescat, quòd duo vnum erant, nō

in carne vna, sed vno spiritu faciente vtroque vnū, vt laus vna sit vtrorumque patris simul & filiorum, vna & eadem morte vniente, & finiente patrem cum filiis.

*De perfectione disciplinae regularis & sanctae
Et a conuersationis, à monachis in
domo Londoniensi obseruatae.*

Caput V.

Vid referā de omnibus, vbi talis ac tantus præeminēbat pastor? Num aliud expectandum, quam quòd vocē pastoris audierint, & cum sequitæ sint? Nō planè, non me solo excepto, qui quasi pecus macilentum ac scabiosum de ouili abscisus sum. Si singulorum mores illius conuentus discuterem, deficeret me tempus enarrantem: sed summatim loquens, dico quòd in summa pace conseruatus erat locus ille. De lapidibus enim dolatis atque perfectis ædificatus erat, & malleus atque

securis, & omne ferramentum non fuerūt audita in domo illa Dñi: tam polita erat, quòd ego nunquam audiui, nec seniores, qui longo tempore ante me ibidem fuerāt, nouerantq; opera Dñi, & mirabilia eius in profundo, vel vnum verbum exprobrationis per totum conuentum. Apostatas nō numero nec recenseo de conuentu, superiora & inferiora inuicem adeo iungebātur, clavis charitatis confixa, dum alter alterius onera portaret, quòd pax, patiētia, longanimitas, pietas & charitas exuberabant in omnibus. Seniores non per ambitum discurrebant, nec in plateis, sed in cellis suis sedebant de bonis religionis tractantes, nō uam reintegrationem lapsorum, piā reformationem errantium, ac vniformē obseruatiam per omnes domos in prouincia conātes inferre. Et iuuenes inducēbant se gloriā & stolas belli, ad mortificandū mēbra sua super terrā. En lectulū Salomonis quadraginta & octo fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenētes gladios & ad bella peritissimi, vnus cuiusq; ensis super femur suū.

propter timores nocturnos, triginta monachi & octodecim conuersi, qui fortiter stabant super custodiam suam die ac nocte, in exercitatione victorię quilibet sui ipsius. In completus numerus restat, vt spero in annum Iubilei, iucundum erat cernere dimicationem & feruorem eorum.

Silentium & solitudo strictissimè ibidè seruabatur, adeo vt si pater aut propinquus quenquam salutasset in ambitu claustru, eūdo aut redeundo ab ecclesia, siue in alio loco extra cellam, quamuis licentiam habuisset, non respondisset, sed tantum vt ad cellas eorum pergeret, si cum illis loqui uoluisset, annuebat. In nullo loco proiiciebatur silentium, nec etiam loquebantur ad inuicem sine licentia. Ante harum inurgitationem tempestatum, nunquam exierunt clausuras domus, nec ipsi quidè conuersi. Per totum diem, excepto tēpore cōueniendi in vnum & discedēdi, videbatur claustrū propemodū quasi nullus inibi habitasset, nisi aliqui seculares colloquēdi grā fortuitu superuenissent. In visu semper &

vbique

vbique summè custoditi, cuiusque obuiaissent in claustro, hominem nunquam aspiciabant, sed inclinantes se illi, transibant, nec etiam in ecclesia: Inuigilabant autem puritati cordis internæque deuotioni, quæ per tales insolentias repelluntur aut præpediuntur: lachrymæ in oculis multorum frequentes erant & penè assiduæ cum quibusdam eorum: propter quarum inuidationem, multoties non potuerunt in refectorio nec in ecclesia lectiones legere aut cantum persoluere, etiam aliquorum oculi defecerunt præ lachrymis. Inerat inter eos pia inuidia, non quis eorum esset Vicarius aut Procurator (hoc committabant patri Priori) nec inuicem mordebant, quis illorum esset maior in regno cælorum (hoc Deo relinquebant) sed quis illorum propius attingeret veram mortificationē, fortius abnegaret seipsum, humilius sentiret de se ipso, syncerius seruiret Deo, feruentius amaret Deum, strictius seruaret silentium, cautiùs custodiret cellam, rariùs clamaret culpas in capitulo, primus veniret

ad ecclesiam, libentiùs ac diutiùs ibi moraretur, quis virtuosis operibus affectuosius inhæreret, ac magis supererogaret debito, & quis meliùs obseruaret statuta & cæremonias ordinis. Et hoc gratiæ Dei, ac suæ industriæ per IESVM Christum attribuebant: pro quibus perficiendis die ac nocte inuigilabant, & alter alterum ad hæc piè animabat & adiuuabat.

Erat ibi cor vnum & anima vna, sicut Reuerendus pater volebat in omnibus, ita ut sæpè pater diceret. Onere graui aggrauatis me fratres, consentientes mihi in omnibus: non sicut ego volo, sed sicut vos vultis fiat. Omnia erant eis communia, meum & tuum excludebantur à claustro, ita, ut nihil proprium haberetur, siue in libris siue quibusuis rebus aliis: sed ad voluntatem & petitionem omnium indifferenter retinebantur, quæcunque quis in cella habebat. Curiositas summoperè ibi deuitabatur, vilitas, parcitas, & paupertas intimè diligebantur. Quod sanè præclaræ & insignis virtutis ac gratiæ erat. Nam plerique
omnes

omnes in illo Conuentu, tam monachi quam conuersi, magnarum opum ac terrenarum possessionum domini fuerant, aut iure hæreditario eis debebantur multa, sed huiusmodi arbitrati sunt vt sterco-
ra, vt Christum lucrifacerent, pauperem vitam gerentes. Necessarium non habuit vocem nec locum in Paradiso Dei mei, qui turbat pacem & seditionem facit in omni loco quo venerit. Sub umbra enim necessitatis sensualitas & propria voluntas, quasi leo in spelunca sua, in perditionem animarum requiescunt, ad quas extirpandas ipsum necessarium trudebatur sub dirâ custodia patris Prioris: vt quòd ille necessariù diceret, hoc solummodo haberetur, sola necessitas vigeat inter eos. Tãtum duplicia de aliqua re necessaria (exceptis libris) habebant, putà, habitum, caligas, tunicas, cilicia & huiusmodi. Non erant potatores nec multo vino dediti. Habebant ex ordine vinum, bistantum per septimanam, siue festum capituli veniebat, siue nō. Exceptis tribus principalibus septimanis, & hoc
in

in modica quantitate, dimidiam scilicet pintam vini, & non amplius, vlllo tempore. Necessitas sola extremi frigoris, impellebat aliquos eorum struere ignem: recolentes quanta frigora & nuditates sustinuerūt sancti Dei, qui circuiuerunt in melotis & pellibus caprinis. Etiam si pater Prior dedisset eis licentiam, sua ligna erogabant in eleemosynas pauperum: Nihil ibi fiebat sine licētia, nec dare, nec recipere aliquid quantumcunque paruum quis audebat, nec etiam bibere aut fructus comedere post refectiones, extrema non urgente necessitate.

In colloquiis priuatis uē conuentionibus, otiosum verbum raro quis audiebat, aut de mundanis rebus. Si quis tale quid inconsideratē protulisset, confestim monebatur ab audiente, per quod animus delinquentis corrigebatur. Sæculares recedebant ab eorum cellis, creberrimè cum iachrymis dicentes: Verè Deus est in loco isto. Solebant nempe fratres in primo aduentu ad eos, & ad salutationem sæcularium

rium rogare eos, vt nullos rumores nihilq; de mundo intimarēt eis: sed si quis sermo bonus esset ad ædificationem, illum trutinabant mēte, ad imitationem, vt illud nulla vnquam obliuione delendum à posteris, prædecessoris sanctissimi patris nostri Hugonis, Episcopi Lincolnensis exemplum sectarentur, qui diuertens in quandā domum nostri ordinis, regressurus in Angliam post ædificationem venerabilium patrum domus maioris Carthusiæ (vt patet in eius legenda) interrogatus erat ab vno fratrum in communi colloquio eorum de nouis quibusdam. Cui respondit sanctus Hugo. O pater rumores audire & referre, & si licet Episcopis, monachis tamen non licet: cellas vel claustrum rumores ingredi non debēt, vrbes deserere, & in in solitudines rumores afferre nō licet. Hęc sonora vox sonabat in auribus nostrorum fratrum in tantū, quod grauis eis erat accessus sæculariū, etiā si non ingruisset vltima tēpestatas, talis ingressus tamen sæculariū in claustrū nostrū pro posse impediabatur.

Verum diuini officij prolixitas, dulcedo & modulatio cantus, incitabant animos audientium ad deuotionem, & copiosam lachrymarum effusionem. Vulgo dicebatur: Si uolueritis audire seruitia Dei deuotè celebrata pergite ad domum Carthusiæ, illuc destinabantur Legatialis nationum, illuc ascendebant tribus, tribus Domini, senescum iunioribus, pusilli & magni, ad confitendum nomini Domini.

Vigilia cuiuslibet noctis apud eos, a festo omnium sanctorum vsque ad Pascha, ad minus durabat per quinque horas. Surgabant enim ferialibus diebus hora decima, diebus etiam capitulorum: festis uero candelarum ante decimam, perseuerantes in ecclesia post secundum pulsus vsque post tertiam, aliquando vsque ad dimidiũ post tertiam. A Pascha vsque ad festum omnium sanctorum, ferialibus diebus, hora undecima. Et ut sine omni solitudine essent, quietiusque vacarent Deo, intendebant Domino Regi supplicare, ut omnes terras & possessiones eorum ipse dignaretur

tur accipere, redditurus eis annalem redditum eorum, ita ut illi non implicarentur ullis secularibus negotiis. Sed & statuta cum glosa, strenuissimè ibidem ab omnibus, nullo iota scienter prætermisso, seruabantur. Et ipse venerabilis pater Prior cum suo Vicario insistebat, ut secundum glosam statutorum conuentus dirigeretur in omnibus.

De vni formi obseruantia sacri ordinis & ceremoniarum religiosarum.

Caput. V I.

Vid dicam de vni formi ordine per totũ illum conuentum? Vidēs regina Sababa inter cætera, ordines ministrantium Salomini, non habebat ultra in se spiritũ. Certè quicũque vidisset ordines ministrantium in hac domo Domini, inflammatus fuisset spiritu ad seruiendum Deo viuenti. Non erat nobiscum sicut in diebus iudicium, quando vnus-

Reg. 10.

vnusquisque faciebat, quod sibi rectum videbatur. Inter nostros enim erat vniformitas morum & cæremoniarum, absque aliqua distinctione & diuersitate. Directa quippe erat via & aperte expressa per scripta, ita, vt stulti non possent errare per eam. Talis ordo & consonantia, decorant religionem: & vbi non est ordo, certè ibi est ariditas deuotionis, continuus horror mentium, & verborum maxima deformitas, & dehonestatio sanctarum religionum, nulla compassio super contritionem Ioseph, sed nec vlla cura, quomodo Deo seruiatur, modò tales inordinati religiosi comedendo, bibendo, & dormiendo suo vètri feruiant. Aus discolor non fortietur hereditatem Domini, in Dei sacrificio sub veteri lege, ministrantium vestes non texebantur filis diuersorum colorum. Psalmista insuper ait. Deus in loco sancto suo: Deus qui inhabitare facit vnus moris in domo. Idcirco præfecti & præpositi illius domus nostræ diligenter inuigilabant, vt vnus & idem ordo per omnes & in omnibus custo:

Psa. 67.

stodiretur, & cæremonias in nullo præterirent, sed tam strictè eas obseruaret, quasi ipsa statuta: considerantes quòd populo Israëlì Dominus pro nulla re, magis iratus erat, quàm pro transgressione cæremoniarum. Et qui spernit modica cæremonias & huiusmodi, paulatim decidet in contemptum maiorum. Qui enim in modico iniquus & infidelis est, certè & in maiore erit si permittatur. Ad quæ declinanda, sæpe præconis voce incultatum erat, illud auribus nostrorum: Custodite cæremonias meas, dicit Dominus. Et vt omnia fierent decenter, honestè, ad amussim, cum maturitate, grauitate, & condecencia morum, ac secundum vniformem gestum & modum sacri ordinis nostri.

Reg. 2.

De eximia perfectione & simplicitate fratrum Laicorum. Et de singulari sanctitate aliorum patrum. Cap. V I I.

N grege Laicorum eadem per omnia mandata erant, atque religiosissimè obseruata. Erant enim

G veri

veri conuersi nomine & re totaliter à mū-
do ad Deum; filij obedientissimi, fratres
charissimi, famuli diligentissimi, patres
affectuosissimi, sollicitudinem maximam
gerentes pro monachis, & consolationem
non modicam eis inferentes in tribulatio-
nibus eorum; & amici Dei familiarissi-
mi. Quibus quæ audiuit à patre suo ado-
rando, læpe reuelauit Dei Filius. Cum ve-
rò essent sancti idioræ & sine literis, mi-
rã tamen conceperunt de lectis & auditis
in ecclesia & refectorio, & sciscitantibus
ignitas spiritualis intelligentiæ scintillas e-
ructauerunt. Negotationem sapientiæ
Dei, prælibationesque internas frequenta-
bant, exercebant, & cum intellectu dul-
cedine gustabant: feruebatque inter eos,
sicut inter monachos, studium rigide pau-
pertatis, superfluitatis odium, necessitatis
tenuis vsus, oblitio temporalium, concu-
piscencia desiderij æternorum, communis
humilitas, cordis cõtritio omnibus in cõ-
mune; sui ipsius abiectio & prælatio socio-
rum. Sancta deuotio & feruor spiritus in-
erant

erant inter eos, adeo, vt duo eorum iacentes
super terram in tempore orationis, pro-
strato corpore eleuabatur simul cum cor-
pore à terra. Nomen vnus Rogerus, alte-
rius verò Ioãnes. In affirmationem huius
aliud non minus stupendum referam, in
ædificationem corporis Christi.

Fuit in illa domo nostra Londonien-
s quidam venerabilis pater, sanctitatis in-
enarrabilis, sexage simum post professionem
suam in nostro ordine excedens annum, è
quibus triginta annis Prioratum huius do-
mus nostræ dignissimè administrauerat,
Vuilhelmus Tynzbi nomine, natione Hy-
bernus. Hic ante habitus & ordinis susce-
ptionem ad sanctã ciuitatem Hierusalem
peregrinabatur: vbi & ab Agarehis captus
fuit, & perimendus carceri traditus. Sed
ip̄si in hac angustia constituto, pridie quã
occidendus erat, venit in mentem me-
moria cuiusdam imaginis diuæ Cathari-
næ, in capella domus paternæ in patria sua
pendentis: Ad quam toto cordis affectu
conuersus, inuocabat cum crebris lachry-
mosis

moſis ſuſpiriis præfatam Chriſti ſponſam pro ſui liberatione. Et in hac ſupplicatio-
ne diutiùs perſiſtens, ſomnum incidit, à quo euigilans, inuenit ſe in illa capella do-
mus paternæ ante prædictam imaginem ſedere, Dei omnipotenti virtute (cui nihil impoſſibile eſt) per immenſa maris & ter-
rarum ſpacia ſubito tranſlatum, non abſq; grandi miraculo. Vnde & ipſe & ceteri, qui aderant, vehementer admirati, & de inopi-
nato eius aduentu gauiſi ſunt. Ipſe autem diuinam in ſe expertus clementiam, & beatiffimæ Catharinæ patrocinium, rem prout geſta erat, omnibus enarrauit. Qui-
bus auditis, eum in magna reuerentia habere cœperunt, & vt ſanctum venerari. Quod ille perpendens, clam auſugit, & ad ciuitatem Londoniarum deuenit, & poſt aliquantulum temporis habitum noſtræ religionis in domo noſtra ſuſcepit. In qua alter Antonius effectus eſt in perpeſſione & victoria tentationum, in frequenti conflictu dæmonum, & in ſanctitate vitæ. Si-
cut enim dæmones plagauerunt ſanctum

An-

Antonium ſemiuuo eo relicto, ita & hūc. Qui quidem celabat omnia ob humilitatis conſeruationem, quantum potuit. Quadam tamen nocte, tot & tantis plagis à dæmonibus læfuserat, quod non potuit ſe mouere à loco in quo iacebat, nec regere corpus veſtimentis, propter quod compulſus erat, abſeſſe à principio matutinarum. Quem requirens infirmarius, inuenit in terra iacentem cum deſluentibus vulneribus, omnibus in cella ſua conturbatis & confuſis, frequēter etiam in multis aliis eum impugnaverunt. Iſte ſanctus Pater tantę ſanctitatis erat, quod per multos annos ante ſuum obitum, raro vel nunquam dicere potuit illud ſanctiſſimum Euangeli-
um. In principio erat verbum, abſque ecclaſiæ & raptu. Raptus quoque erat quodam tempore in paradylum, vbi & audire ſe perhibebat ineffabilia verba, & multos ſibi vidiffet, & cognouiſſe olim ſibi familiares. Supereminēs ſanctitas huius, probata erat ab omnibus ſine ſimulatione. Obiit autem Anno Domini. 1529.

Multi alij etiam in illa nostra congrega-
tione, mira dulcedine diuini amoris in-
briati, ac ineffabili sanctitate præditi erant.
Sæculares dicebant, quòd si possibile esset
hominibus in terris assimilari Angelis in
cœlis, eorumque puritatē aliquammodo at-
tingere, in illa domo nostra tales esse. Sed &
ipse venerabilis pater Prior, crebrius dicere
solebat, sese Angelos sub sua obedientia
habere: Ego autem dixi, dijerant, & filij
Excelsi. Quo ad furtiuas disciplinas, quas
multi eorum susceperunt, & de tentatio-
nibus, quas pertulerunt, in quibus terri-
bilibus effigiebus diabolus apparuit eis,
quas molestias intulit eis, quibusque pla-
gis corporis mactauit & cecidit eos, qua-
lisque ludus factus est eis: talia quidem &
alia quamplura potius miranda, & faci-
lius veneranda, quam imitanda, omitto scri-
bere: ne non veritatis obtestatio, sed adula-
tionis, inanis iactantia, aut propriæ laudis
obsequium esse putetur.

Sed hoc pro veritate, sciat omnis do-
mus Israël, quòd mirabilis Deus mirabilia
multa

multa & magna, circa electos suos in illa
domo existentes, operari dignatus est. Lin-
gua non potest dicere, nec litera exprime-
re magnalia Dei, quæ per eos fecit: quot tē-
tati, per eorum preces & sancta consilia al-
leuiati: quot afflicti & moesti sunt consolā-
ti: quot à baratro desperationis subleua-
ti: & erepti: Nullus inconsolatus recessit
ab eorum colloquio; nec aliquis periit,
qui eorum implorauerat auxilia, & se pre-
cibus eorum semel submiserat, sed sana-
batur à quacunque spirituali infirmitate
detinebatur: cum alij quidam non ita suf-
fulti specialiter, aut gladio se peremerint,
vel strangulauerint, aut seipso suspende-
rint, vel in aquam demerferint. Montes ex-
celsi ceruis, & petra refugium erat herina-
ciis. Et quòd superest, & maximū erat, hu-
miliauit eos Deus, qui est ante sæcula. Ni-
hil fiebat per contentionem, neque per ina-
nem gloriam, sed in humilitate superiores
se inuicē arbitrantēs: non quæ sua sunt, vel
erant, considerabant, sed ea quæ aliorum,
colligentes singuli fasciculos myrrhæ ex

aliorum virtutibus, vnde sibi humilitatem fruerent.

Et quamuis per singulorum humilitatem discurrere vt possim, vires internæ mihi non suppetant, nimisq̄e protraherem sermonē, nota facere si velim omnia quæ vidi & noui; vnus tamen humile sentire de seipso non reticebo, patris scilicet Vuilhelmi ex Meyve, qui cum esset iuuenis annorum viginti & octo, genere præclarus, ingenio acutus, Græco Latinoque sermone non mediocriter insignis, religionis magnus zelator, strenuusque cultor Dei, nec inuentus esset quis similis illi per omnes domus nostræ prouinciæ, primo Vicarius, postea Procurator nostræ domus, & singulis noctibus in fine secundi nocturni ab ecclesia recederet, permittentibus statutis, tam confuse recedebat (sicuti mihi crebro referre solebat) quasi reprobatu esset à Domino, indignum se iudicans non solum annumerari, verum etiam appropinquare vel permanere in consortio fratrum suorum, cum quibus

sta.

staret & consisteret in laude Dei, & idcirco electum se esse in officium Iude, vt cum Iuda in fine damnetur, se timere aiebat. Quibus lachrymis illud officium Procuratoris suscepit, quæque media inuestigabit, vt ab illo exoneraretur, nouerūt vniuersi illius domus. Nunquam illo cordialius dolentem, & amariùs plorantem vidi quæquam, quum, solitudine cellæ relicta, in tumultum sæcularium exiret, iniunctum sibi sub obedientia exequuturus officium, cū de Pellicano solitudinis fieret taurus pin- *Psal. 101.*
guis, aptus ad occidendum, de nycticorace in domicilio, coruus deuorans in rostribus, & de passere solitario, fietet aquila super domum Domini. Dolor ingenstunc attriuit cor eius humile, inuentam pretiosam margaritam verebatur perdere, gustato insuper spiritu dulciq̄ quiete solitudinis, desipiebat caro libertatq̄ seruilis. Similes sui in hoc erant & alij quatuor plures qui maluerant sedere in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa & in domo cōmuni. *Mu. Prone. 2.*
tuam charitatem illorum, non solum gestus

& verba (quibus se inuicē semper amplexa
ti sunt) sed per maximē ipsa pia sollicitudo
(quā vnus gerebat pro altero) in omnibus
illis malis, quibus circumdati erant (præci-
puē, quando cibaria domorū per præposi-
tos domus ablata erant ab eis) ostendebat.
Quomodo cōpatiebantur singuli singulo-
rum inediæ & fami, quomodo tūc se mu-
tuo consolabātur, qualq; ad inuentiones ex-
plorauerūt, per quas aliis subuenirent, & eo-
rū refocillarent famem & sitim: pia quoq;
sollicitudo ipsoꝝ pro incarceratis infra
& extra domū luculentissimē demōstra-
bat, per quæ illos veros esse discipulos Dñi
nostri IESV Christi, probatum erat. Nihil
inferam de castitate, quia nihil inquinatum
vel immundum introiit in illam ciuitatē.
Quid plura? Ibant in directū vaccæ, per viā
quæ ducit Bethsames, & itinere non diuer-
so, sed vno gradiebantur omnes, pergentes
& mugientes atq; lugentes prolongationē
sui incolatus, & miseras huius peregrina-
tionis: & non declinabant, neq; ad dexterā
neq; ad sinistram.

De

De fratribus reprobis cum bonis sociatis,
& eorum terribili punitione.

Cap. VIII.

ED si fortē calcitrasset
quispiam (Nouum enim
conderet Deus super ter-
ram) si in tanto conuentu
zizania nō superfeminas-
set inimicus, & bonis ma-

Hier. 3.

li non admixti fuissent, in exercitationē bo-
norū (Sicut enim ibi erant multi boni, bo-
ni valde: ita erāt tibi aliqui mali, mali valde)
Et quemadmodū piissimus Deus nō cessā-
uit illos probare, quasi aurū, quod per ignē
transit, in bonū ipsoꝝ, per accumulatio-
nē meritorū & amplioris gratiæ, vt ambula-
rent de virtute in virtutē: ita & istos malos
post multas vocationes & diuersas corre-
ctiones, ad innotescendū, quā graue crimē
sit post vota retractare, quomodoq; dispi-
cet sibi stulta & infidelis promissio, quāq;
maledictus sit, qui votum immolat Domini

Pro. 10.

Eccie. 3.

esset

esset non vouere, quam post uota promissa non reddere: Non habens tandem super quo percuteret eos ultra, addentes prauaricationem, dimisit eos secundum desideria cordis eorum; quod omnium plagarum super peccatores est grauissimum metuendumque; aeternae reprobationis signum. Et permisit eos labi peccatis suis exigentibus, de bono in malum, de malo in peius, & de peiore in pessimam obcaecationem & cecitatem mentis, quod non sentiebant percutientem, sed dixerunt bonum malum, & malum bonum omnibus diebus vitae suae. Si ergo, ut dicere coepi, forte calcitrasset quispiam aut aliqui ex eis, primo correxit eos Prior paterno ad emendationem, nolens eos perire, sed ad poenitentiam reuerti. Cum enim inesset cuiquam in illo clauastro, cor malum & incredulitatis discedendum a Deo uiuo, vel alius quis exacerbasset Deum peccator, non continebat in ira sua clementissimus Dominus misericordias suas, ut secundum multitudinem irae suae non quaereret, referuans omnia in futuro:

sed

sed cum statim in foribus peccatum adesset, uiciscebatur per apertam vindictam: de quibus uindictis non est modo dicendum per singula, quas patres nostri narrauerunt nobis. Aliquas earum quas ego, & qui mecum est, frater conuersus, uidimus, recitabo, propter cautelam aliorum. Felix enim quem faciunt aliena pericula cautum: Iustus quoque lauabit manus suas in sanguine peccatoris, timens & deuitans talia committere, propter quae uidet alium plagatum. Pestilente quippe flagellato, stultus sapientior erit.

Psal. 5.
Prou. 19

Fuit itaque in hac congregatione nostra, monachus quidam Thomas Salter nomine, summopere delectatus in denotatione & diffamatione fratrum, & hoc apud seculares, qui tamen nunquam abstulit malum a seipso. Hic post crebras Apostasias, quodam tempore cum in carcere clausus fuisset, sub custodia etiam unitus fratrum conuersorum, ne amplius fugam faceret, adeo terribiliter demones quadam nocte cum aggressi sunt, & tam dire & horribiliter tra-

cta-

stauerunt, quòd nisi custos suus, qui id in spiritu videbat, corporeq; nimio terrore còcussus, dæmones sentiebat ad Apostatā introeuntes eumq; vexantes, qui in super audiebat clamores afflicti. Nisi (inquam) iste custos per suas deuotas acclamationes & sanctas preces, citò ad eū euigilasset, ipsum penitus strangulassent & necassent, sicut ipsemet Apostata postea retulit, qui tamen post multam moram, dæmonibus etiam effugatis, vix ad se redire potuit. Alius quoque frater fuit Georgius nomine, huic vehementer aspiranti ad ollas carniū in Ægypto, omnia quæ ordinis & sanctæ religionis erant, onerosa videbantur & graua. Hic quodam tempore vesperarum atædiatus in diuino seruitio, exiuit ecclesiā secundum consuetudinem, de amulatū in capitulo. Quod cum ingressus fuisset, imago crucifixi, quæ pēdebat in prospectu introeuntibus, videbatur sibi vertere dorsum in crucē, auertens se totaliter ab eo. Quo viso, ille eodem instanti amens factus est, & cecidit in desperationē, & in illo misera-

serabili statu permansit per dimidium annum. Postea verò per preces fratrum pristinae redditus fuit sanitati, quā nulla tamē emendatio conuersationis comitabatur. Nam in tantam irreligiositatem decidit, quod compulsus erat conuentus eum expellere ab ordine per licentiā Capituli generalis. Fuit etiā alius sacerdos, nomine Nicolaus Ravvhus, nimis tepide conuersationis, cui etiam satis molestum erat in ecclesia permanere, qui tandem apostatate meditabatur. Is veniendo quodam tempore ad vesperas, tanta percussus est cæcitate, quod ostium ecclesiæ minimè intrare quivit, nec etiam inuenire: cum tamen vnum pedē super limen posuisset, sed palpando huc illucq; diuertebat, & ad cellā reductus statim visum recepit. Indignus ergo erat intrare ecclesiam. Sed & iste idem alio tempore in celebratione Missæ constitutus, tanto terrore ac tremore corporis est coccussus, quod procedere non potuit, sed compulsus fuit vestimenta sacerdotalia exuere, & inchoata deserere. Similiter &

alius

alius frater, nomine Henricus, consimilis temporis & conuersationis, eadem ruminans, sed non rectè diuidens, in celebratione Missæ conuentualis constitutus, eodem modo plagatus fuit per horribilem tremorem, cucurritq; ab altari in Sacrarium, vt exueret vestimenta, quod & fecit. Quia semel cœpi loqui, ad dam & quintū de alio quodam, qui etiā monachus erat in domo nostra, nomine Ioannes Dailei, magnis quidē tentationibus prægrauatus. Hic quadam die murmurauit, quòd non fuit saturatus, & eibus in prandio sibi administratis oculis suis & appetitui non placuit, dicēs inter cætera, se maluisse comedere bufones, quàm illius generis pisces. Mira res, iuitus Dominus non fraudauit eum à desiderio suo. Tantam enim copiam bufonum attulit ei, quòd cuniulari panimentū cellæ eius replerent, reptantes & salientes post eum, quocunq; circa cellam suā pergebat. Erant sibi commensales & coniuuæ in mensa, etiam in ipsum discum suum profiliabant: erant quoq; ei contorales & socij in lecto.

Si

Si quidem in ignem proiiceret, statim exi-
liebat illæsus: si occidisset eos, alij superue-
niebant, & numerus quotidie augmenta-
batur, persēuerabātq; cum eo in cella sua,
per integrum mensem, nec vilo modo ab
eis liberari potuit. Semel autem vnū eorū
forcipe apprehensum, in igne torrere vo-
luit, sed tātus foetor ex eo exalauit, vt à cœ-
pto desistere cōpulsus sit: etiam alij existen-
tes in claustrō à longe, eundem foetorem
sentiebant. In horto verò suo permanserūt
per spatium trium mensū, ipsemet frater
sepissimè hoc idem cū magno dolore cor-
dis enarrare solebat. Sic per hæc & multa
alia reuelauit Deus condensa: noluit tā san-
ctum collegium, ad cō nefariis actibus &
enormibus peccatis dehonestari. Propter
alios quoque permisit Deus istos talia pa-
ti, ne in id ipsum incredulitatis exemplum
& peccatū quis incideret, & propter seip-
sos, vt ira castigati à talibus, in posterum de-
sisterent stultitiis & nequitiis: Qui tamen
non sunt reuersi, sed irritum fecerunt pa-
ctum suum cum Deo & omnibus suis san-

H
Ais,

ais, & habitu religionis reiecto, exierunt à nobis per licentiam Domini Regis nostri. Sed hæc de huiusmodi dicta sufficiat, & vitia eorum pœnitentiam insinuare possent, & emendationem, sicut eorū delicta & perinaciam, vt spes pereuntium esse reueratio deperditorum. Sed modò eorū mala tantum indicata sunt, vt cautela posterorum sit ruina præcedentium.

Nunc verò ad inchoata historiae seriè proseguendam filium retorquēbō, bonorum & malorum exemplis & moribus elucidans, vt vbi bonorum exempla nos non præuocant, saltem aliorum mala nos terreat. Nam idem est Deus, & abbreviata eius manus non est, sed adhuc extensa, ad saluandum & ad puniendum. Et ad domum meam reuertar vnde exiui, vbi vt cōfitear Domino in bonis suis, dignetur reuocare in eatabernaculum suum, & reuocare ad eam omnes captiuos & dispersos suos, vt in Hierusalem consolemur. O domus gloriolæ Virginis piissimæ matris Dei, adificata olim cum propugnaculis,

culis, nunc sedens in tristitia domina gemitum, nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ. Anima mea desiderat te in hac nocte tenebrosa, sed & spiritus meus in præcordiis meis: De mane vigila bo ad te, cupiens restorationem tuam videre. O quam beatus essem, si fuerint felicitate seminis mei ad videndam claritatem tuam primam, quam habuisti ab initio. At quorsum ista? Quare moerore contraheris anima? Nunquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perit, quia innovauit te dolo? Nonne benefecit tibi Deus, perducens te recto itinere in domum fratris matris tuæ, vt inde sumas uxorem filio tuo Isaac? Nūquid in Iudæa tantum notus Deus? O consolatio onerosa: tenuit consolari anima mea taliter. Bene mihi quidē fecit Deus, merita excedens & vota, non attendens miseras & culpas, nec mihi faciens secundum peccata mea? Sed si in ipsum cælum raperet, degenerantis animi esset & nimis ingratitude, immò verò impietatis nequissimæ obliuisci maternorum viscerum in hac senili

etate, quæ me genuerunt. Et quid ago? Si loquutus fuero, non quiescet dolor meus: Et si tacuero, non recedet à me. Exemplo idcirco eius, qui cum turbatus esset, non loquebatur, obmutescam. Veritatem tamen hanc dicam, & non mentiar, testimonio mihi perhibete consciëntia mea, quod tristitia mihi magna est, & intimus dolor super dolorem cordi meo, non solum pro fratribus meis absentibus, qui desiderant diem videre ex die, quibus nondum perforatum est foramen in ore Leuiathan, vt liberè transeant hoc mare magnum & spaciosum sine periculo mortis: sed etiã pro aliis, quorum multo sego noui, qui credituri essent per eos & conuerterentur ad Dominum Deum nostrum, si aliqua domus nostri ordinis in illa prouincia reãdificaretur: pro me ipso autem nihil nisi in infirmitatibus meis spiritualibus. A quibus vt alleuier per Dei misericordiam, hãc Sunamitem cum amore & gratiarum actione, quibus possum, non quibus vellem & debeo, amplectar in spe, quod participet mecum

Iob. 40.

mecum de bonis suis, & temperet dolorem, qui ex morte matris meæ accidit, ac incalescente suo tactu refoueat carnem frigidatam præ inueteratione in diebus malis, quando fodiebatur peccatori fouea, firmissimè sciens, quod hîc & in omnibus tribu Israël magnum sit nomen Domini. Et quamuis omnes qui introibunt in domum Domini, reddituri vota quæ distinxerunt labia sua, non debent apparere vacui, sed in holocaustis, in oblatione & odoramine virtutum, cum reformatione morum ac sui abnegatione Deo suo appropinquare, tamen sancti patres nostri, pro quibus præcipuè hæc historia textitur, præter oblationes & vota vltro neã obtulerunt in decorem domus Dei nostri holocausta medullata, cum incenso arietum, & adipe pinguium: obtulerunt boues cum hircis, pellem cum carne, nihil sibi reseruantes, nec corpus nec animam, nec interiora, nec exteriora, quando quidem agonizauerunt pro iustitia vsque ad mortem, mortem quidem contemptibilem & horrendam,

dam, mortem autē patibuli, gladij & ignis:
De qua morte restat adhuc dicendum.
Quod priusquam aggrediar (reuelationi-
bus, quibus Dominus seruos suos frequen-
ter erudiuit, prætermisiss) de aliquibus si-
gnis prodigiosis pauca referam.

*De prodigijs ante martyrium fratrum visis. Et
de præparatione eorum ad mortem, primò pro-
pter secundas nuptias Regis, & tandem
finaliter propter schisma.*

Caput I X.

Gontigit autem anno Do-
mini. 1533. procellosam
hanc tempestatem præce-
dente, cométam videri in
aëre extendentem radios
suos planè & apertè vsque
ad domum nostram. Totus conuentus re-
grediēs quadā nocte à matutinis, cernebat
ac intuebatur radios prouenientes ab illa
stella, coruscare ac scintillare. per quandā
altā arborem in coemiterio nostro, & trās-
fun-

fundere se, & transuerberare super ecclesiā
nostram, & illum locum, vbi campanæ
pendebāt. Quod quidem inauditum est,
& inuisum à retro sæculis. Eodem quoq;
anno venerabilis pater Prior noster, qua-
dam nocte post secundum nocturnū egre-
diebatur ecclesiā, qui intrans in coemite-
rium, videbat in aëre globum sanguineū
miræ magnitudinis. Ad cuius aspectum ex-
pauit cor eius, & præ timore cecidit super
terram. Eundem aut similem globum siue
sphæram videbat & alius frater eadē no-
cte, exiens in hortum celle post Martinus.
Alia etiam non minus môstruosa de duo-
bus cuneis muscarū, instante ipso periculo-
so tēpore acciderunt: Quarum vna turba
fuit nigerrima, & valdè deformes erant; si-
milimè illis muscis: quæ gignuntur è fimo
iumentorū. Alterius verò turmæ muscæ,
erant diuersorū colorum, & oblongæ, simi-
les illis quæ volitāt in arundinetis super a-
quas. Et hæ turmæ duæ infinitæ multitu-
dis diuersis temporibus requieuerūt super
domum nostrā, ac omnē superficiē eius

cooperuerunt. Quæ quidem omnia aliorum euentuum signa & prodigia nobis imminentiũ esse formidabamus, & in bonũ conuerti omnes rogabamus. Sed anno sequenti timor, quem timuimus, euenit nobis, & quod veriti fuimus accidit: ac tanta mala eruperunt, per quæ si Deus nobis misericors non fuisset, poterat omnis retro obundantia tradi obliuioni.

Anno enim Domini 1534, cum ciuitas nostra, domum dico salutationis beatissimæ Matris Dei virginis Mariæ iuxta Londonias, habitaretur in omni pace (leges enim optime custodiebantur, propter dicti religiosissimi patris nostri Ioannis Houthon inibi Prioris existentis, dispositionem, deuotionem, pietatem & peruigilem curam circa gregem suum, ac animas inibi odio habentes mala) contigit inimicum humani generis, quieti, paci, charitati ac sanctitati eorum inuidentem, animum Regis Angliæ, ad quædam illicita in regno suo peragenda instigare. Super quibus consensum omnium sibi subdito

rum,

rum, à sedecim annorum ætate & supra, tã religiosorum quàm sæcularium extorque-re volebat. Quorum malorum caput siue principium hoc erat, vt omnes secundis suis nuptiis, priore regina & coniuge sua licet superstiti, consentirent, easq; ratas & licitas esse affirmarent. Cumq; commissarij ad hoc negotium delegati, hoc edictũ regis exequi egrederentur, & ad sanctum patrem nostrum deuenissent, quatenus ipse & suus conuentus reginæ iussioni & ordinationi præberent consensum. Respondit pater, suæ uocationis non esse, nec se, seu quæquam suorum, regis negotiis ingerere posse aut debere. Neq; sua interesse quam uelit rex repudiare, quam uel accipere uxorem, dummodo à se suisq; nihil de huiusmodi rebus exegerit. Sed hoc responso non contenti, uoluerunt, vt sine aliqua interpolatione, conuentu suo congregato, sub præstito iuramento illicitas esse priores nuptias affirmarent, hisq; secundis & proli subter eas editæ præberent animum & obedientiam. Venerabili tunc patre nostro respondere,

H 5 se

se non posse capere, quo pacto priores nuptiæ secundum ritum Ecclesiæ celebratæ etiam diu obseruatæ irritarentur, iussus est mox recludi in carcere turris Londoniensis cum patre Hunfrido, procuratore domus nostræ, ubi per unum mensem detenti fuerunt. Postea verò persuasum est eis per quosdam probos & doctos viros, illam non esse licitam causam mortis infligendæ. Quibus auditis, sub conditione regis annuerunt iussioni, sicquæ dimissi, domum redierunt, quos admodum læti suscepimus. Verum quando id iuramentum à conuentu exigebatur, non minima inter eos erat turbatio: Quod cernens pius pater noster, ait. Nondum aduenit hora nostra, patres charissimi. In ipsa autem nocte, qua frater procurator & ego à carcere fuimus dimissi, me non tam cito euasurum, sed illuc reducendum, eundemquæ carcerem infra annum me recepturum somniaui, ubi cursum meum consummabo. Restat idcirco aliquid aliud nobis in breui proponendum, ut existimo (quamuis si des non sit adhibenda somnis) tamē pariter

viua-

vinamus Deo non offenso, quamdiu possumus. Dū hæc ita ageretur, venerunt Consiliarij regij & rectores ciuitatis cum satellitibus suis, rapere & carceri mancipare totum conuentum. Remiserant enim eos vacuos à proposito bis antea, venientes accipere iuramentum. Quod fratres considerantes, pijs & salutaribus sancti patris consilijs & exhortationibus acquiescere decreuerunt. Et sic demum in verba regis iuranimus, sub conditione tamen quatenus licitum esset. Anno Domini 1534. die vicesimo quarto Maij, Prioratus patris nostri anno quarto. Nos igitur de ventre huius immanis, ceti salua conscientia, ut sperabamus, liberati, lætari coepimus cum Iona su-

Ionæ. 2.

Psal. 14.

Ionæ. 4.

prio-

prioris foederis iniremanente, vexatioq;
dedit nobis intellectum de prædicta reue-
latione sancti patris nostri. Et tunc verè ex-
perti sumus, quòd Propheta fuerat in me-
dio nostri.

In principio enim anni Domini 1535
diffinitum fuit per Regem Angliæ, & in ce-
lebrata Parlamento sui institutum, vt om-
nes auctoritatem & obedientiam, quã de-
bebant domino Papæ & cuiq; alio superio-
ri in aliis regnis, abrenunciarent, & ipsum
Regem, vt supremum caput Ecclesiæ, tam
in spiritualibus quàm temporalibus, sub iu-
ramenti attestatione susciperent. Contra-
dicentes verò, tanquam rei læsæ maiestatis
haberentur, & æquali morte plecterentur.
Quod cum per totum regnum promulga-
tum fuisset, venerabilis pater Prior noster
conuocauit Capitulum, atq; quæ imminie-
bant conuentui indicauit, Quibus auditis,
consternati erant animo valde. Tunc dixit
pater: Tristitia mihi magna est, & cordi in-
gens dolor præ cæteris, pro fratribus meis
iuuenculis, qui abundant in isto cõuentu.

Vide-

Vidētis enim fratres, quam multi sunt hîc
iuuenes innocenter modò viuentes, quo-
rum ceruicibus iugum oneris & sceptrum
exactoris nunquam impositum fuit: Qui
cum semel commixti fuerint inter gentes,
timendum est, ne discant opera eorum, &
cum coeperint spiritu, nunc carne consumi-
mentur: Corrumpunt enim bonos mores. *1. Cor. 1.*
colloquia mala: Cum peruerso conuersan- *Eccle. 13.*
tes, citò peruertentur. Et difficile est tange-
re picem, id est, mundum absq; inquina-
mento carnis & spiritus, ac transire per i-
gnem illæsum. Alij etiam sunt ex nobis, à
quorum fortassis cordibus luxuria penitus
abscessa non est, de quorum periculo non
minimè metumus, cum reinceperint per-
conuersationem mūdaniꝝ rursus inuolu-
i. Quid dicam ergo fratres, vel quid faciam,
dum nil boni perferam de his, quos dedit
mihi Deus, ante iudicium eternum? Et fle-
tus magnus inter eos erat. Tunc dixerunt
omnes constanti animo & vna voce: Mori-
amur omnes in simplicitate nostra, & re-
stes erunt super nos cœlum & terra, quòd

inu-

iniuste perditū sumus de terra: Respondit
 moestus pater: Vtinam ita fiat, quōd vna
 mors reddat viuos, quos vna vita tenuit
 mortuos. Sed nec tantum bonum nobis,
 tantumq; malum sibi ipsis illaturos eos cre-
 do: Ex nobili profapia multi vestrum estis,
 sed hoc potius (vt reor) facient: Vos senio-
 res & me in mortem tradent, hosq; iuue-
 nes dimittent auolare liberos in terram nō
 suam. Idcirco si solummodo pro meo cō-
 sensu negotium fuerit, exponam me mise-
 ricordiae Dei, & ero anathema pro his fra-
 tribus meis minimis, ac consentiam regiae
 voluntati, si licite fieri possit, vt præsernem
 istos à tot & tantis periculis futuris. Si aliter
 decreuerint fieri, vt omnes consentiant,
 & si mors vnus (ne tota gens pereat) non
 proderit, fiat voluntas Dei, & vtinam fiat
 pat sacrificium de omnibus. O quomo-
 do coarctabat spiritū huius sanctissimi vi-
 ri, hinc charitas Dei, nolens offendere eum,
 illinc periculum aliorum, à quo eos præs-
 ernare cupiebat: sed quid eligeret ignora-
 bat, praeualuit tamen charitas Dei, me-
 mo-

morans eiusdem sententiant: Quid profi- *Lucæ. 9.*
 cit homo, si lucretur vniuersum mūdum,
 seipsum verò perdat, & detrimentum sui
 faciat! Qui me eruberit & sermones
 meos, &c. Vel illud: Qui aliquid amat plus *Matt. 19*
 quàm me, non est me dignus.

Nihilominus iste sanctus pater
 ita angustiatus in hac conuentione nostra,
 dixit insuper nobis. Ignorātibz nobis fra-
 tres quid eueniet, ne imparati inueniamur,
 quando Dominus pulsauerit ianuam, dis-
 ponamus nos, ac si statim morituri simus:
 Iacula enim praeuisa minus feriunt. Tunc
 suasisit eis preparare corda sua Deo per ge-
 neralem confessionem, deditq; licentiam,
 vt vnusquisq; confessorem quemcūq; vo-
 luerat in claustrō sibi eligeret, & omnibus
 dedit auctoritatem plenariae absolutionis:
 Et hoc facto, sequenti die inquit: Quia in *Iacob. 3.*
 multis offendimus omnes, & vnusquisque
 debitorem habet fratrem suum, & etiam
 quia sine charitate nec mors nec vita ali-
 quid proderit, inuicē reconciliabimur. Et
 tertia die Missam de Spiritu sancto celebra-
 bimus,

blimus, pro gratia illius impetranda, qua valeamus voluntatem & beneplacitum eius adimplere. Igitur cum prima dies transisset, patris nostri saluberrimo consilio adimpleto, & dies reconciliationis aduenisset, præmissio Pater noster diutino & deuotissimo sermone de charitate, patientia, ac firma adhæsione post Deum, in aduersis, tractando illos quinque primos versus Psalmi: Deus repulisti nos, & destruxisti nos: ita finiendo & concludendo sermonem suum. Melius est nos hic pro culpa breuem suscipere poenam, quam æternis seruari cruciatibus. Tunc dixit. Charissimi patres & fratres, quod videritis me facere, facite obsecro & vos. Statimq; surgens perrexit ad seniore[m] domus iuxta se sedentem, ac genua flectens coram eo humiliter petiit veniam, & indulgentiam pro omnibus suis excessibus & peccatis, contra eum aliquammodo commissis corde, ore, vel opere. Et eodem modo, alter se habuit ad eum, petens veniam pro suis. Et sic procedens pater per chorum suum primo, deinde in altero choro eadem petiit

petiit ab vno quoque sigillatim perse, donec veniret ad vltimum conuersum, amarissime plorans super singulos. Et similiter omnes sequebantur eum alternatim, singuli petentes à singulis veniam: O quantus ibi luctus, quanta profusa lachrymæ! Verè vox in Rhama audita tunc erat, ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos inconsolabiliter & irremediabilibus lacrymis, præuidens mala eis imminètia. Ab hoc die, qui vultu sancti patris nostri intuitus fuit (qui quidem antea ob qualemcunque euentum, in diuersa nunquam mutabatur) sciisset vtiq; quæ & qualis plaga modo tetigerat cor eius: Facies enim & color immutatus, declarabat internum animi dolorem. Circumfusa erat viro interna quædam moestitia, & horror corporis, per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur.

Tertia verò adueniente die, qua Missa de Spiritu sancto in conuentu celebranda erat, ipsemet deuotus pater Prior præparauit se ad illam persoluendam. In cuius

*Matt. 2.
Hic. 31.*

tempore Missæ, dignatus est omnipotens & misericors Deus, mira & ineffabilia operari. Sacramentum regis abscondere bonum est, opera autem Dei reuelare & confiteri honorificum est. Manifestabo ergo veritatem, & non abscondam à vobis occultum sermonem. In illa conuentuali Missa, sanctissima eleuatione peracta, sibilus quidam auræ tenuis, exterius paululum sonans, interius verò multum operans, à pluribus percipitur & auditur auribus corporis, & ab omnibus sentitur & hauritur auribus cordis. Cuius dulci modulatione & sono, venerabilis pater Prior, tactus in tantam est diuinæ illustrationis copiam, & lachrymarum abundantiam resolutus, quòd per longam moram in officio Missæ procedere nequibat. Conuentus quoque stabat stupefactus, audiens quidam vocem, ac sentiens miram & suauem operationem in corde, nesciens tamè unde veniat aut quo vadat. Verum impleta gaudebāt viscera illo sanctissimo flatu, & benè perceperūt, quòd verè Deus illic esset, qui etiā secreta sua denudat

bat

bat aliquibus, diuidens cuique prout volebat. Et quæ admodum legitur in Numero *Num. II.* rû libro, vbi describitur distributio spiritus in septuaginta, quod requieuisset spiritus etiã super alios duos, qui remanserāt in castris, & non exierant in tabernaculum: Ita modo apud nostros accidit, gratiã administratam & effusam in tempore huius Missæ participauerunt etiam fratres conuersi, existentes in capellis prope chorum adiacentibus, mira suauitate, tempore quo & monachi. De hac sanctissima Missa, pius pater noster mentionem fecit in proxima conuentione fratrum, cum multa gratiarum actione & deuota admonitione, vt in gratia Dei permanerent, per instantes orationes, & sanctam conuersationem in humilitate radicatum, & filialem timorẽ. Subiunxitque, Non propter me, sed propter vestram sanctitatem hæc operatus est Deus. Illic erat pia lis & concertatio, quis humilius sentiret de seipso. Pater attribuebat omnia deuotioni filiorum, filij verò omnia sanctitati & meritis patris.

I 2

Quan-

Quanta autem in hac congregatione post hanc diem fuerit instantia precum, non est meae possibilitatis enarrare. Quomodo etiam perseverabant unanimiter in orationibus die ac nocte, & quomodo prosternebant se ante summum altare post Matutinas, postulantes auxilium de sancto, ut dignaretur Deus tueri eos. O quoties replicavit pater Prior illam orationem David: Ego sum qui peccavi, ego qui inique egi. Istae omnes quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua in me, & in domum patris mei. Et illud: Pater sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi. Taceo de multis aliis lugubribus conuentionibus & actionibus, quae ibi gestae fuerunt.

2. Reg. 2.

Ioan. 17.

Interea dum haec ita se haberent, opponente se fortiter parte murum pro domo Israel, & stante ex aduerso pro omnibus sibi commissis, & nec minis nec blanditiis cedente, sed praestolante aduentum Confiliariorum domini Regis, qui edictum eius exequerentur, reuerendus pater Robertus Laurens, Prior domus Bellavallis, nostrae tamen

tamen domus professus, ad Londoniam accessit visitandi gratia, si cuncta prospera essent erga patrem nostrum, & peccata sua. Erat enim vir plane religiosus, & pietate plenus. Et infra biduum contigit, & reuerendum Patrem Augustinum Vrethster, professum domus de Schene, gerentem Prioratum domus Visitationis Beatissimae Mariae, pro negotiis domus suae ad civitatem Londoniam etiam aduenire. Qui diuertentes ad domum nostram, audierunt in quibus malis & periculis constituti eramus, & quo furore exarsit in nos dominus Rex. Intimatum enim erat ei, quod Prior cum conuictu illius domus preparabat se ad resistendum, propter quod nimio furore agitabatur.

Sinobrio. I. annis. I. duobus. n. c. l. d. m. c. p. Decapritate. torturaque trium Priorum. Et martirio earum. propter confessionem fidei. Cap. X. Ecclesiae Catholicae. Cap. X.

VNC illi tribus reuerendis patribus Prioribus considerantibus iram Regis esse nuncium mor-

tis, illam mitigare, si cōmodè potuissent,
 cōmuni consilio decreuerūt, vt exitum
 rei cōmitterent iudicio Dei: & illi anti-
 ciparent & p̄occuparent tempus expe-
 ctari aduentus Consiliariōrum Regis, eun-
 do ad dictum dominum Thomā Crou-
 uell, constitutū à domino Rege suū Vi-
 carium in omnibus negotiis, ad imploran-
 dum, quatenus eius interuentu Regis di-
 cto possent eximi, vel aliquam mitigatio-
 nē siue alleuationem, à tenore & rigore de-
 creti in iuramenti p̄statione obtinere.
 Ad quem cū accessissent hi tres reueren-
 di patres, ei que sua desideria supplicatio-
 nesque humilimè exposuissent, nullo mo-
 do annuebat petitioni eorum, sed eos tan-
 quam rebelles in carcerē turris Londoniē-
 sis retrudi iussit. Ad quos, cū per vnam
 septimanam ibi detenti fuissent, ipse cum
 multis aliis ex Consiliariis Regis deuenit,
 propositurus eis decretū Parlamēti, quod
 fuit, Vt aūtoritati domini Papæ abrenū-
 ciarent, ipsumque falsè, violenter ac extor-
 re vsurpasse suam primariam potestatem
 fate-

faterentur: & omnes alias externas potesta-
 tes, iurisdictiones & obediētiās abnegarēt,
 cuicumque etiam personæ vel ordini debi-
 tā essent aut promissæ: Soli regi suisque ob-
 temperarent, & ipsum Regem supremum
 caput Ecclesiæ, tam in spiritualibus quàm
 temporalibus, acceptarent, crederent, & af-
 firmarent. Cūque respondissent patres
 nostri, se consensuros omnibus, quæ & in
 quantum lex diuina permiserit, subiunxit
 ille: Nullam exceptionem admittam,
 siue lex diuina permiserit, siue non: Hoc
 integrè, plenariè, synceriter in corde, &
 cum iuramento publico in ore affirmabi-
 tis, & firmiter tenebitis. Replicauerunt no-
 stri beatissimi patres, Ecclesiam Catholi-
 cam aliter semper tenuisse ac docuisse. Re-
 spondit ille, Non curo Ecclesiam, vultis cō-
 sentire, an non? Dixerunt illi, sese propter ti-
 morem Dei non ausos esse cōtraire, ac de-
 ferere Ecclesiā Catholicam, pro eo quod
 diuus Augustinus dicit, se noluisse credere
 Euangelio Christi, nisi quia sancta Ortho-
 doxa Ecclesia ita eū instruxit ac docuit.

Tunc iussi sunt iterum recludi in carcere.
 Die autem ad hoc destinato, producti
 sunt ad tribunal, vbi cum super hoc nego-
 tio denud fuissent requisiti, penitus contra-
 dixerunt, dicentes, se nullo pacto legi Dei,
 doctrinæ, atque consuetudini sanctæ ma-
 tris Ecclesiæ, vel in minimo velle contrai-
 re. Quo audito, mox electi fuere duode-
 cim viri secundum consuetudinem iuris,
 qui sub præstito suo iuramento, de hac re
 tractarent, vtrum illi tres viri, pro eo quod
 noluerunt acquiescere ac subiacere decre-
 tis Parlamenti, digni essent morte an non.
 Qui hoc mandato habito, sententiam suã
 distulerunt in crastinum. Ventilata autem
 inter eos per totum illum diem hac causa
 & quæstione, contradixerunt omnes, & cõ-
 cluserunt innocentes fore, & immunes
 sanctos patres nostros à transgressione le-
 gis, seque nullo modo inuenire eos posse
 tanquam reos occidendos. Interim suspi-
 catus ille Vicarius domini Regis, bonã cõ-
 scientiã illorũ duodecim virorũ, vespere
 primæ diei, antequã palamediceret suum
 vere-

veredictum, misit ad eos sciscitandi gratia
 causam tantæ dilationis, & quid nam face-
 re intenderent. Illi verò nuncio intimaue-
 runt, tam sanctos viros sese non ausos fore,
 vt malefactores morti adiudicare: Qui re-
 nunciãns hæc domino suo, in iram concitatus,
 sine mora remisit ad eos dicēs: Si vos
 eos culpabiles nõ inueneritis, vos ipsi mor-
 tem transgressorum subitis. Illi tamen has
 minas parui pendentes, firmauerunt sermo-
 nem suum, & tunc temporis noluerunt cõ-
 sentire. Quod ille audiens, mox venit ad
 eos, & per suas comminationes crudeles,
 compulit eos redere veredictum, vel po-
 tius falsum dictum suum, in condemnatio-
 nem patrum nostrorum, reosque eos con-
 demnare læsæ maiestatis. Quo veredicto,
 per eos in crastino propalatõ, data est à iu-
 dicibus sententia mortis super patres no-
 stros, eius scilicet, quæ in reos criminis læsæ
 maiestatis dari consuevit. Et sic denud in
 carcerem detrudi iussi sunt, vbi & manse-
 runt diebus quinque, per quos multas mole-
 stias passi sunt, illisq; stantibus in magna cõ-

stantia aduersus eos, qui ipsos deprimebāt, mandatum fuit, vt ad mortem educerentur. Supplicium siue modus mortis (si modus dici possit, vbi supra omnem humanū modum: saua crudelitas & crudelis Tyrannis exaggerabatur) talis fuit.

Educti de carcere, statim deiecti erant super vimicillum, vulgariter ahyrdle dictum, & resupini huic alligati fuerunt, toto corpore extenso in lōgum. Et sic super hoc accubantes, retro ad calces equorum per totam ciuitatem trahebantur, quousq; deuenerunt ad locum bubali, vbi omnes scelerati plecti consueuerunt. Qui locus distabat ab i lo carcere, vna leuca vel miliari Gallico. Quot grauamina quantosq; cruciatus per totam viam illam pertulerunt, quando modo per turgida & aspera loca iter haberent, modo per aquosa & lutosa, quæ in via admodū abundant, traicerētur, quis enarrare sufficiat? Sicq; perductis illis ad locum determinatum, sanctus pater noster primus soluebatur. Tunc spiculator genu flexit (vt moris est illius patriæ) ante eum pe-

tens

tens sibi indulgeri opus illud crudele in eum exercendum. O bone I E S V, quis non fleret, Christi seruum si videret in tanto supplicio? Quis posset non contristari, tam sancti viri benignitatem contemplādo, quàm benignè & modestè alloquutus fuerit suū interemptorem, quàm dulciter amplexatus & osculatus, & pro eò & cæteris astantibus quàm piè rogauerit? Deinde iussus est scalam ascendere ad patibulum, vbi suspendendus erat, qui mitissimè obtemperans, ascendit. Tunc vnus ex Consiliariis domini Regis, qui ibi stabant cum multis millibus hominum ad tale spectaculum cōcurētium, petiit ab eò, si annuere vellet regis iussioni & decreto Parlamenti: Si vellet, venia sibi daretur. Respondit constans martyr Christi, Testem inuoco omnipotētem Deū, & vos omnes obsecro, idem pro me in terribili die iudicij attestari, quod hinc moriturus publicè, profiteor me hanc in obedientiam & renitentiam contra domini nostri Regis voluntatē, nō ex aliqua pertinacia, malitia, siue animo rebellionis cō-

mitte-

mittere, sed solummodo ob timorem Dei, ne eius maiestatem offendam supernam, eo quod sancta nostra mater Ecclesia aliter decreuit & statuit, quam ipse Rex vester cū suo Parlamento ordinauit, per quod obligatus sum in conscientia mea, etiam paratus & non turbatus, hæc, & omnia quæ posunt infligi tormenta, pati, potius, quam Ecclesie doctrinæ aduersari. Orate pro me, & misereamini fratrum meorum, quorum Prior fui indignus. Et his dictis, inducias petiit à lictore, donec finisset orationem suam, quæ erat: In te Domine speraui, vsq; In manus tuas, inclusi me. Qua dicta, & signo dato, euerfa est scala, & sic suspensus erat. Et mox vnus astatium, antequam sancta eius anima exiret à corpore, abscidit funem, sicq; decidens in terram, paululū palpitare & respirare coepit.

Tunc in alium locum adiacentem tractus fuit, vbi vestibus omnibus violentissime extractis, nudus super prædictum vimicillum siue traheam rursus distenditur. In quem mox cunctus lictor nefarias suas ma-

nus

nus misit. Primò eius verenda abscidit, deinde ventrem eius dirupit, & viscera vniuersa, cor quoque & omnia interiora sua euulsit ac proiecit in igne. Ipso interim beatissimo patre nostro, non solum non rugiente clamoribus, præ intolerabili illo dolore, verum etiam ecōtra per hoc totum tempus, donec cor eius erutum erat, continuè orate, & supra humanum modum patientissimè, mansuetissimè & tranquillissimè se habente: ita, vt mirarentur non solū præfides, verum etiam omnis plebs, quæ videbat. Et in vltimo spiritu constitutus ac penè euulceratus, dulcissima voce clamabat. Piissime Domine I E S V, miserere mei in hac hora. Et (vt fide digni viri affirmauerunt) tortori dixit, in ipsa euulsione cordis sui, Bone I E S V, quid facies cum corde meo? Et hæc dicens, spiritum exhalauit. Postremò caput eius abscisum erat ac truncatum, corpus in quatuor partes diuisum. Hoc modo iste sanctus filius vester, fidelis inuentus est vsq; ad mortem. Reuerēde pater. Migravit autem ex hoc mundo ad Dominum, quar-

10

Ioh. 10

to die Maij, Anno Dñi 1535. ætatis sue quædragesimo octauo. Prioratus verò sui quinto, tanquam pastor bonus, qui animã suam posuit, non solum pro ouibus suis, sed & pro iustitia & fide Dñi nostri IESV Christi.

Isto sancto patre ita occiso, alij duo prænominati venerabiles patres, Robertus, & Augustinus, cum quodam religioso viro, nomine Reginaldo, ordinis sanctæ Brigittæ, eodẽ crudelissimo genere mortis ipso instanti successu è vexati, vita hac fuerunt priuati: Quorum omnia morticina caldariis sunt iniecta, & aliquantulum lixa, & sic demum per diuersa loca ciuitatis suspensa. Et vnum brachium patris nostri ad portã domus nostræ suspendebatur: Quod quidem brachium, pendeat ibi vsque post duos dies transmigrationis nostræ in Babylonem. Tertio autem die contigit duos ex nostris per illam portam transire: vnum recedendo à domo nostra, & alterum accedendo. Et dum per euentum obuiationis mutæ consisterent sermocinando, illud sanctissimum brachium decidit ad terram
nullo

nullo alio vidẽte, quod valde raro inibi visum est propter frequentationem viatorũ. Idcirco quasi pro miraculo illud nos suscepimus, & in loculo posuimus cũ sanguinolento cilicio siue indusio eiusdem patris nostri, in qua martyrizatus fuit, & cum causa ipsius mortis descripta, per manus sancti Vuilhelmi ex Meuvve, quam ille misisset ad reuerendum patrem, præidentem in domo vestra, si vita comes fuisset. Loculum autem reconditum in subterraneo loco reposuimus, donec congreget Deus congregationem populi sui, & propitiu fiat. Hoc genus mortis & supplicium eos subiisse, palam est: hancq; esse causam & occasionem necise eorũ & non aliã, non solum testantur actus & statuta Parlamenti, verũ etiam ipse sanctus pater noster. Postquã enim sententia mortis subeundę in eum data fuit, omnia interrogata & responsa sua in hoc negocio, scripsit propria manu in pugillari: Quem pugillarem misit ad patrem Vuilhelmum iam dictum, procuratorem domus nostræ, qui mihi misero dedit
eun.

eundem, quem & ego postmodum cuidā Hispano, viro probō & deuoto, nomine Petro de Bardis, contuli: Qui mihi promisit, eundem pugilarem cum portiancula induſſi ſancti patris noſtri, ſanctiſſimo domino Papæ, aut reuerendo patri tunc præſidēti in domo veſtra, ſe miſſurum. Hæc idcirco retuli, quia alioqui mediocriſ ſenſuræ dicunt, ſanctum patrem noſtrum cum fratribus ſuis conſpiraffe in mortem domini Regis, & ideo vltionis iuſtæ ſubiſſe ſententiam. Quod penitus falſum eſt. Et quid egemus teſtibus? Nos ipſi, qui viuimus, qui relinquitur, audiuiſe ex ore ipſius domini Cromvell cauſam. Et oppoſuit nobis eandem, quoties ad nos venit, ſub eadē forma & cum eiſdem verbis. Sinceriter, integre & ſine aliqua ſimulatione, iureiurando abnegabitis autoritatem Papæ & omnium ſuperiorum veſtrorum, ſicut ſupra recitauimus.

De

De trium aliorum Patrum trucidatione, & reſiſtentiæ ſiduorum afflictione continua. *Capite. XII.*

HIS ſanctis ita trucidatis, ob hanc quoque cauſam infra tres ſequētes hebdomadas, quidam in ſimæ cōditionis homines, & nullo nomine digni, ad præſatum domini regis Vicarium acceſſerūt poſtulantē ab eo autoritatem, plures Cathuſienſes illudēdi & affligēdi. Quæ libenter conceſſa, concito ad nos venerunt gradu, ac tres alios vñerabiles patres. (qui capita remanferant) rapuerē, ſcilicet patrem Hunfridum Middelmore, tunc Vicarium exiſtente, & antea procuratorem domus patrum Vuilhelmum ex Meuwe, remotum à Vicariatu procuratorem factum, & patrem Sebaſtianum Nendegate, ſacerdotem & monachum eiſdem noſtræ domus: hoſ tres illi immiſericordes duxerūt ignominioſe ad foetidiffimū car-

eerē; vbi illos per duas integras hebdoma-
das cathenis, ferreis circa colla & crura in-
iectis, constringerūt, & alligauerunt eos du-
rissimē, cum maxima crudelitate, erectos
ad postes & columnas domus, absq; vllō
releuamine vel solutione, pro quacunq; ne-
cessitate facienda. Illis hebdomadibus trāf-
actis, presentati erāt cōcilio seorsum, vbi
interrogati fuerunt de eodem articulo, ob
quem pius pater noster antea perēptus fue-
rāt. Eteodē modo eis proponebatur, quo
& patri. Cumq; senolle decretis & consue-
tudinī sanctę matrīs Ecclesię contrairē, cō-
stantissimē profiterentur, eisdē supplicio,
tormento, & morti adiudicati sunt, & eadē
infra decem dies passi sunt, quę & pater. Hi
tres iuuenes erant ætate, senili tamen ani-
mo, gratia & virtutibus pleni præclarę quę
pro sapia, & tertius eorum pater Sebastia-
nus, fuerat enutritus in domo domini Re-
gis, omnes apprimē docti, & magnę con-
stantiæ, audacter allegates de scripturis san-
ctis ante tribunal iudicum, quod Rex non
potuit sibi vindicare ex debito & autori-
ta

tate iuris diuini, illam suprematatem & pri-
matū Ecclesię, quam Pape & sacerdotibus
tribuit I E S V S Christus Dñs noster: Iuerūt
que ad mortem quasi ad epulas, suscipien-
tes eam cum maxima mansuetudine & pa-
tientia cordis, alacritate corporis, & hilari-
tate vultus, spe vitæ æternæ, Anno Domi-
ni. 1535. die XIX. Iunij.

A morte istorum sanctorum fratrum
nostrorum, duo fluxerunt anni, priusquā
plures in carcerabantur, non tamen sine in-
genti nostra tribulatione. Iam enim adue-
nerat tempus, quale non fuerat à diebus
antiquis. Antea alij pugnaverunt pro no-
bis, & nos siluimus: modò verò extrema
necessitas compulit vnumquenque, pro
se rationem reddere, & super custodiam
sui ipsius stare; omnibus aliis adiutoribus
interdictis, & à nobis exclusis. Nā non dee-
rat certamen nobis, ne vna quidē hora per
quatuor continuos annos præteritos, qua
à tribulationibus liberi esse potuissemus:
aut foris erant apertæ pugna, aut intus
timores, præ expectatione superuenturæ

tribulationis. Mors desiderabatur, sed fugiebat à nobis: nam tædio nos superare nitentur. Prepositi regimini domus à captione sancti Vicarij & suorum sociorum, erant duo sæculares, qui sæculariter secundariè & nimium inhumanè tractauerunt conuentum. Pascebant semetipfos satis delicatè, sed cõuentum fame & siti pauerunt. Auferebant enim cibaria ab eis, constituentes eis parum casei, aut modicum quid tale pro alimonia qualibet die: Introduxerunt quoque non Hebræos, sed ebrios, nõ à vino, sed à malitia, qui illuderent & colaphis cæderent nos vbicumque potuerunt apprehendere: Subintroierunt & alij exploraturi libertatem nostram: Habuimus tamen tantam fiduciam & audaciam, quod ausi fuimus scripturis & rationibus dimicare contra talem Regem. Cumque reperissent, quod fons, qui influebat aquæ ductum nostrum (constantiam dico & fortitudinem illorum, qui non ceciderunt) à parte Australi extra ciuitatè dirigeretur in nos: nam per gladium spiritus, quod est

ver-

verbum Dei, & testimonium authenticorũ doctorum, defendebant se viriliter fratres; parati semper ad satisfactionem omnipotentis eos rationem de ea; quæ etant in eis, fide & spe, hunc aquæ ductum bellantes in nos inciderunt. Abstulerunt enim à nobis libros; quos habuimus in cellis nostris, vt per hoc inermes & aridi à siti efficeremur. Erant tamen non longe à muris fontes Saluatoris, ex quibus furtim hauriebatur in gaudio aqua salutaris sapientiæ, salientis in vitam æternam: cui non potuerunt contradicere, nec ipsam tollere omnes aduersarij nostri. Et, quod omitte dũ non est, quamuis aliqui nostrum ita se munierunt clypeo doctrinæ, plerisque tamen illorum plus contulerunt, & acutiùs ac intremiùs transgladiauerunt: corda aduersariorum nostrorum, sancta innocentia & simplicitas, quibus armati, terminos, quos posuerunt patres nostri, noluerunt transgredi, sed vt sancta mater Ecclesia eos docuit, hoc firmiter se tenere semper decreuerunt, & ore confessi sunt.

K 3, In-

Infuper præter omnia prædicta mala, infitebant Consiliarij domini Regis, qui creberrimè veniebant ad nos, cum minis & adulationibus, vt à proposito deflecterent nos: qui frequenter nobiscum tam diu in capitulo manserunt, quòd nec Vesperas nec Matutinas in ecclesia cantàdo persolvere poteramus, propter tardum eorum digressum, per quæ maximum tædiū intulerunt conuentui: Præter quotidianū eiularum, & fletum parentum & amicorum aliorumq; superuenientium, qui moliebantur suis sophisticis argumētis, & per suasionibus separare nos à charitate Christi. Tunc tempus probationis & experientia aderat, ad quid quenque sua traheret voluptas, ad Deum, an ad diabolum. Libertas carnalis (quæ est vera demonum & vitiorum seruitus) concedebatur omnibus exire volentibus: sed gratias Deo tāta erat ibi sanctitas vitæ, constantia in animo, modestia in verbis, hilaritas vultus, a-lacritas in operibus, & tale moderamen in omnibus, quòd conturbati sunt omnes, qui

qui videbant eos. Quanquam Priore orbati erant externo, & pupilli facti absquē patre, vnicuiq; tamē sua conscientia, Prior erat, internè dirigens ac instruens eos in omnibus. Super quæ attonitus ille Vicarius Regis, nolens vinci à bono, quatuor ex nostris quadam die Dominica iussit rari extra conuentum, dum essent in celebratione summæ Missæ, & deduci ad ecclesiam Cathedralem, vbi concursus totius ciuitatis frequentabatur, vbi etiam omnes nobiles & primates totius regni eodem die aderant, propter sermonem declamandum per quendam reuerendum patrem & Episcopum. Quo cum nostri adducti fuissent, in loco celebri statuebantur, adhibita etiam diligenti custodia vicecomitum ciuitatis: sermone quæ finitos, remissi erant domum. Non pertinet ad rē, scribere quæ audierunt, sed hoc tantum, quòd non profuit illis sermo auditus, sed non admixtus fidei, ex his quæ antea dicta erant a pastore ad ipsos.

Nostris quatuor ita eiectis & dispersis; cogitauerunt Consiliarij cogitationē pessimam, vt in ferrent manum super eos, qui deserti fuerunt, quasi fuissent absq; muro, vestibus & portis. Et venerunt cum in hiantē ore rapere & dispergere gregem: sed benedictus Deus, qui nō dedit eos in captiōnem, dentibus eorum: manserunt immobiles, firmati supra petram. Tunc miserunt octo illorum ad quandam domum ordinis sanctæ Brigittæ, vocatam Syon, distantem à ciuitate septem miliaribus, vt ab inhabitantibus in ea persuaderentur, consentire Regi. Erant enim ibi multi viri famosi & religiosi certè, & isti frenauerūt ac restrinxerunt audaciā & constantiam iuuenū nostrorum, hac solummodo oecasiōe. Supremus namq; confessor ac rector illius cōuentus, in extremo mortis articulo constitutus erat, tempore eodem, quo fratres nostri inibi extiterunt: Qui conuocans eos ad

Hic dicit se, ait. Obsecro vos benignissimi fratres, vt mihi ignoscatis. Ego enim sum reus, & causa mortis reuerendi patris vestri: Ego

ani:

animam cum ad cœptum propositū mortis subeundæ, pro causâ, qua & ipse passus fuit, & vos huc adducti estis. Modo tamen aliud inij consilium, & conuenientem nō fore causam illam mortis subeundæ percipio. Quibus auditis, aliqui ex nostris, quasi seni ac iudici populi, & in extremis iacenti crediderunt ei. Sed domum reuersis, renitebatur conscientia, reueruntq; tunc obediēte voci incantantis. Quod domini Regis Consiliarij videntes, quasi sagittis paruum lorum plagati, versi sunt in furiam, & domum euersionem comminati sunt, nisi consentirent. Noluerunt per hos tres annos ita omnes adunati fuerunt. Triplex funiculus non facillè rumpitur. Hoc quoq; predictum erat nobis, à viro eximie sanctitatis in domo nostra, qui moriebatur diu ante hoc tempus, cui tum Deusea, quæ pateremur, in veritate reuelauerat. Qui dicere nobis consuevit: Nolite terreri fratres, sitis vnanimis in domo & in Dño. Nunquā dominabuntur vobis inimici

vestri,

uestri, donec dissentieritis ab inuicem. Horum verborum veritatem iam euidentissimè experti fuimus.

Nūc enim cecidit corona capitis nostri. Diuisa quippe est maceria: vna pars sequebatur Hieroboam, qui peccare fecerat Israël, & altera adhæsit domui Dauid, memorans iustitiæ Dei solius, quam didicit à iuuentute sua. Vna pars conuentus, videntes angustiam rei, periculum subuersionis domus imminens, & quòd nihil profecerint in resistendo, sed totus mundus post regem abiit, tædio affecti, commiserunt se in periculo misericordiæ diuinæ, licet non absq; graui conscientiarum suarum læsione, & cum multis lachrymis consentientes regiæ voluntati: Idq; ob hoc solummodo, ne deleteretur vna tribus ex Israël. Acceperunt sacramentum iuramenti, dicentes in cordibus suis Domino dum proponebatur: Tu scis Dñe, quam falsum & iniquum sit, quòd isti extorquent à nobis: Tu scis etiam, quot exceptiones, alienationes ac epikeias allegauimus, & illi nobis consen-

se-

serunt: Tu insuper vides angustiam temporis, & quòd minantur euerfionem domus, *Iob. 2.* si non consenserimus. Sed pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua. Non sunt facienda mala, vt eueniant bona. Cum corda omnium nosti, & quam libenter reniteremur eis: obsecramus clementiam tuam, vt modum istum, quem exequimur forinsecus in positione manuum nostrarum super librū sancti Euangelij, & eum osculando, non respicias, neque accipias quasi affirmantes simus, siue consentientes regiæ voluntati, sed tantummodo suscipias in uenerationē sacrarum verborum in Euangelio descriptorum, hanc externam nostram simulationem, ob præseruationem domus, si tuæ bonitati placuerit. Hæc est qualiscunq; licet, siuola excusatio, quam pro titubantibus allegare possum. Et certissimè scio, quòd re vera ita acta sit, Sed non in hoc iustificati sumus, nolo scitari historiam Naaman, nec aliud inferere de libro Baruch, ad hanc simulationem nos inducens, ne de-

declinem cor meum ad excusandas excusationes in peccatis, sciens quod scriptum sit: Nisi iustitia vestra præcelluerit iustiam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum.

Et hoc in veritate comperientes residui de conuentu, noluerunt facere præseruationem lapideæ domus pretiosorem, quã se: sed præponetes statim materiali domui salutem animæ suæ, cuncta quæ habuerunt, libenter dederunt pro anima sua, & nullam suscipere voluerunt redemptionem per aliquam simulationem, sed constanter contradixerunt Regi, vt meliorem inuenirent resurrectionē, & domum non manufactã haberent in cælis. Numerus istius residuæ partis fuit denarius, tres sacerdotes, quorũ vnus vocabatur Richardus Beerer, alter Thomas Iohunson, & tertius Thomas Greenez, vnus Diaconus, vocatus Ioannes Dany, & sex conuersi, qui fuerunt, Vuilhelmus Grenevode, Thomas Scryuen, Robertus Salte, Vualterus Person, Thomas Redyng, & Vuilhelmus Horne, omnes professi

fessi eiusdem nostræ domus Londoniensis. Et hi omnes retrusi erant quarto Calen. Iunij, anno Dñi 1337. in carcere foetidissimo, in ciuitate vocata Nenugate, vbi omnes in breui, vno excepto, propter squalorem & foetorē carceris moriebantur. Quod audiens ille prænominatus Regis Vicarius, admodum ægrè tulit, duriusq; vexaturum se eos, si vixissent, cum magno iuramento affirmabat. Ille autem frater conuersus superstes, in carcere nomine Vuilhelmus Horne, per quadriennium ibi mansit incolumis. Tandem eductus, quarto scilicet die Nouembris anno Domini 1341. morte, quã & reuerendus pater noster passus est, & ipse finiuit vitam suam, euisceratus & in omnibus dilaceratus membris: sicq; patrē sequuta est sua proles, inter omnes diuissimè & durissime vexatus, & necatus pro amore IESV, & pro fide sponsæ suæ Ecclesiæ Catholicæ, potiùs quàm falsum dicere aut iurare voluisset.

De duorum residuorum fratrum suspensione,
& finali conventus & domus desolatione,

Caput XIII.

Paterea dum hac ira cir-
ca nos agerentur, facta est
cōmotio magna in regno
& insurrectio vulgi aduer-
sum Regem: Qua sedata,
quidam nobilis, vicinus il-
li domui, vbi duo prædictorum qua-
tuor disperorum fratrum hospitaban-
tur, adiit præfatum Regis Vicarium, sugge-
rens ei, illos duos monachos Carthusianos
domus Londoniensis, quos miserat in aliã
domum eiusdem ordinis, prope villam de
Hulle, adhuc rebellasse, nolentes obedire
Regis imperio. Quod ille audiens, dedit ei
potestatem tractandi eos secundum legis
rigorem. Qui desiderata & præoptata iussa
completurus, adduxit eos fotas in civitatē
Eboracensem, vbi coram duce Northfolciæ,
in tempore, scilicet quinto Idus Maij, anno
Domini 1537, tortiri tritici reddiderunt mē-
suram,

suram, suspensierant in cathenis, donec om-
nia ossa eorum ab inuicem deciderent.
Horum nomina fuerunt, Ioānes Rhoche-
ster & Iacobus Vuannert, ambo monachi
sacerdotes & professi ex domo nostra Lon-
doniarum. Alij duo cum eisdem expulsī,
in aliam partem regni post integrum annū
& dimidium, per visitatores ordinis limita-
tos & constitutos, ab ipso Regis Vicario
misi fuerunt, ad prædictam domum ordi-
nis D. Brigittæ, vbi aliqua disceptatione cū
eisdem habita, incidebāt tandem in illam
simulationem (quibusdam epikeiis adhibi-
tis) in quam & cæteri consentientes regię
voluntati, spei quidem frustratæ innixi, va-
nisque persuasionibus & promissionibus il-
lecti, abstracti, & seducti. Promittebatur
enim indelebilis inconcussa que stabilitas
& præseruatio domus, nobis consentien-
tibus regię voluntati. At illam citius de-
leuerunt.

Infra annum enim, postquā nos consen-
seramus, irritum illi fecerunt suum pactū.
Omines namque nos expulerunt à domo,

L du;

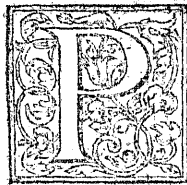
dueruntq; in Babylonem. Numero quidem duodecim professos monachos, tres hospites, & sex conuersos professos, Anno Domini 1339, die decima quinta Nouembris: die inquam amara valde, qua hæreditas nostra versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos, facta que domus struthionum, lupanar, prostibulum, diuersorium scortantium, & frequentatus locus palæstrarum & lusorum. In ecclesia autē regia tentoria & arma bellica reponebantur: imagines non solum sanctorum, sed etiam sancti Crucifixi cultellis conciderunt, & pedibus conculcauerunt: super altaria sancta saltantes, choreis iuserunt & aleis, ac alia plura detestabilia & nefanda in illo loco sacro, potius desēda quàm recitanda, commiserunt Anno tamen penultimo transacto, mūdāta est domus nostra ab his spurciis, & data cuidam militi, nomine Edimardo Northe, qui inibi iam sibi construxit palatium, de ecclesia triclinium suum fecit, & propemodum totum claustrum euertit.

Hæc

Hæc est summa legationis meæ, Reuerende Pater: & ille est somnus, quem dedit Dominus dilectis suis filiis vestris, quoniā fructus est iusto: itaque iudicauit eos Deus in terra, vt fructum plus afferrent in patientia, & maiorem gloriam acquirerent in hæreditate Domini: quàm a Deo datam esse his sanctis suis, qui fidem suam nunquam mutauerunt ab eo (quibus cooperantur omnia in bonum diligentibus se) non ambigimus.

De reuelationibus, quibus Dominus sanctos Martyres suos post mortem glorificauit.

Cap. XIII.

Patermittens autem legem & testimonia, etiam internam certificationem & testificationem in spiritu quibusdam ex nostris factas, de vita & gloria sanctorum martyrum nostrorum, paucis tantam quoddam miraculū, deinde manife-

L 2 flam

istam visionem & aliam reuelationem, ve
 sciatur in gentibus semen eorum, & germē
 eorum in medio populorum, ac omnes
Psa. 61. videntes & audientes, cognoscāt quia isti
 sunt semen, cui benedixit Dominus. Qui-
 dam frater erat, nomine Richardus Cro-
 res, in domo sanctę Annę nostri ordinis,
 sita iuxta ciuitatem Conuentrię, qui in bre-
 ui post mortem sancti patris nostri, & præ-
 dictorum fratrum, prægrauatus tentatio-
 nibus variis, incidit in laqueum diaboli,
 desperando de misericordia Dei, destina-
 uitque se mergere in piscinam quandam,
 quę erat in horto conuentuali. Ad quod
 perficiendum, exiit cellam suam in tem-
 pestę noctis silentio, circa horam quidē
 nouam: perueniensque ad dictum locum,
 voluit se statim immittere, & non potuit:
 Perambulāsq; super ripam fluminis huc
 atq; illuc, vsque ad horam vndecimam,
 sæpe tentauit suum iniquum conceptum
 perficere, sed semper præpe diebatur. Cum
 quę conueniente ad Matutinas conuen-
 tu, ipse tardaret venire, egressus est infir-
 marius

marius accersitum eum, eoquē non inuen-
 to in cella, significauit Priori: Qui cum a-
 liis veniens in cellam absentis, viderūt sca-
 lam innixam muro horti cellę suę, per quā
 suspicati sunt illum fugam fecisse, hanc ta-
 men nutu Dei vnus illorum scandens, in-
 trospexit in horum conuentualem. Et ec-
 ce vidit statim circa piscinam lumen ma-
 gnum, quod cum Patri suo Priori aliisque
 astantibus indicaret, cucurrerunt illuc om-
 nes cum festinatione. Quo ingressi vide-
 runt fratrem ambulantem in vna parte pis-
 cinę, sæpe conantem se mergere, & sem-
 per repulsum, lumenque magnum non om-
 nes, sed duo tantū eorum viderunt in al-
 tera parte, in qua affirmabant pro certo, vi-
 dere se etiam patres nostros omnes qui pas-
 si fuerant, intromittentes se inter fratrem
 & aquam, quotiescunque attentauit se im-
 mergere vel immittere. Cū verò isti ap-
 proximarent ripę piscinę, disparuit lu-
 men, comprehensumque fratrem, toto cor-
 pore tremantem, vixque loqui valentem,
 duxerunt in cellam suam, vbi pyra accēsa,

& spiritu eius æqualiter refocillato, interrogauerunt eum, quid nam facere intendebat. Respondit ille, se perrexisse illuc, vt se immergeret, & citius liberaretur ex hac mortali vita, sciens damnatum se esse, sed non potui, ait: detentus enim eram à quibusdam, qui me introgressurum impediunt, & se semper interposuerunt inter me & aquam: tamen neminem vidi, nec scio qui nam erant. Reuerendus pater illius cõuentus, qui etiam huic spectaculo aderat, propalauit hoc quibusdam fratribus in domo nostra, addens insuper eundem fratrem liberatum fuisse immediatè à grauissima sua tentatione.

Modo ad reuelationem venio. Duo erant fratres in nostro claustro Londoniensi, pio & familiari amore adunati. Contigit autem vnum illorum, nomine Robertum Fabri, in breui post mortem reuerendi patris nostri decidere in lectum ex infirmitate, qua denique & mortuus est. Ad quem ægotantem accessit alter, nomine Ioannes Darley, sibi valde familiaris visitã
di

di gratia, qui inter cætera dixit infirmo. Dilecte frater, viam vniuersæ carnis iam pergis, te intimè obtestor, quòd quando bene tibi fuerit, huc reuertaris, Deo ita disponente, & indices mihi quid actum sit cū patribus nostris, & in quo statu sint. Respondit alter se facturum quod petierat, si ita fuerit voluntas in cælo. Post vnã septimanam appositus est infirmus ad patres suos, iamque quintus dies post eius obitum aduenit, & alter frater, qui viuus erat & incolumis, deambulabat in cella sua circa hõram quintam in aurora, orans & quid salubre ruminans in mente sua. Apparuit subito frater, qui erat mortuus in veste candida, & factus est socius itineris. Qui requisitus, quis esset, respondit: Frater vester, qui tali die migravit ex hac vita. Inrogatusque quomodo secum esset, & cum patribus nostris, Bene (ait) mecum est. In cælesti gloria sum, fruens Dei visione gloriosa, Gratias ago Deo meo: sed in multo minori & inferiori gloria sum constitutus, quàm patres nostri, qui passi

sunt. Illi enim sunt in magna gloria, pro martyrij palma coronati, Et pater noster Prior huius domus, habet vnam coronam præ cæteris splendidiorē. Hoc dicto disparuit.

Hæc visio postmodum relata fuit Consiliariis domini Regis, qui accersito fratre, cui ostensa fuit, post multas inquisitiones & exprobrationes comminati sunt ei, ne cuiquā eam intimaret: vestræ tamen Fraternalitati illam retuli, quo certiorē eam facerem, de gloria retributionis eorum in hereditate Domini, tametsi illa per legē magis & testimonia innotescere queat, cum passi sint pro veritate & iustitia, cui ex debito promissionis diuinæ debetur regnum cælorum: de qua iustitia dissonū est meloqui, cum sim iniustus, & eam dereliqui. Et certè si erubescere possem, & mihi non esset cor prauum & malignum, immo diabolicum, mihi præ dolore & confusione magis liberet plorare, quàm scribere, consideranti, vbi sum, & vbi non sum. quæ habeo & quæ amisi, quò tēdo & vnde
exclu-

excludor. Sed condoleat obsecro sanctitas vestra miseriæ meæ, & subueniat mihi apud Altissimum suis sanctis orationibus, ne Dominus erubescat me, cum venerit in maiestate sua coram Deo & angelis suis: quem ego multipliciter erubui, & enormiter in honorau i prauis actibus meis: Et constituat mihi locum habitationis in domo N. (cuius reuerendi patris Prioris, & deuoti conuentus importuna interpellatione, hoc scribendi onus assumpsi) vbi recondā & tegam perfecta pœnitētia pullos meos, quos genuit mihi miseria mea in terra captiuitatis meæ, & recuperem annos per gratiam Dei, quos comedit locusta in iniquitate & malitia mea. Idem opto pro quodam deuoto fratre, nomine Ioanne Perdō, qui simul mecum peregrinatur in terra aliena, hospite in domo nostra Londoniarum, tēpore ipso dissolutionis: & pro quodam fratre conuerso, nomine Hugone Tylour, eiusdem nostræ domus Londoniarū professo, qui mecum huc aduenit. Et hoc munus non sculptum & politum, sed in sciolū

& agreste, non de manu offerentis aurum
 vel argentum aut lapides pretiosos, sed de
 vitulo nouello, cornua producente & vn-
 gulas, placido ac sereno vultu accipiat
 quæso benigno animo. Valeatque reuerē-
 da Paternitas vestra, quam seruet incolu-
 mem cum omnibus suis in vitam æter-
 nam pius & misericors IESVS

Christus Dominus no-
 ster, Amen.

EPI-

HAEC habui, quæ in præsentia
 rum de sanctis illis Martyri-
 bus commemorarem, summa tan-
 tum rerum sequutus fastigia. Nam
 singula ad longum referre, quæ
 ipse quidē non ex aliis accepi, sed
 præsens comperi, quorumque om-
 nium pars ego magna fui, nimis
 & mihi & Lectori fuerit tædiofum:
 cui rei gestæ historiam simpliciter
 ob oculos ponere, non longis am-
 bagibus vel exquisitis commenta-
 riis onerare visum nobis fuit. Illud
 tamen velut auctarij vice adicien-
 dum putauī, quòd nemo eorum,
 qui nobis perniciem, exitiumque
 machinati fuerāt, diu superuixerit,
 diurnamque voluptatem ex suis
 istis facinoribus perceperit: cum
 non multo post, omnes vel vio-
 lenta

lenta, eaq; ignominiosa morte per
 irerint, vel alioqui ad summã ege-
 statẽ peruenerint, inque extremas
 vitæ humanæ calamitates incide-
 rint. Nam ipse Thomas Cromvel,
 Vicarius Regis, infra biennium à
 nostrę profligationis tẽpore, pro-
 pter crimen læsæ maiestatis, capi-
 te mulctatus est. Custodes verò do-
 mus nostræ, ad inopiam & mendi-
 citatem relabentes, miserè vitam
 suam finire. Item mulier quædam
 ex contemptu & pertinaciã eccle-
 siam nostram ingressa, nobis sacrũ
 facientibus, infra quintum diem in
 foeliciter, hoc est, in magno acer-
 bissimorum cruciatuum dolere ex-
 pirauit. Ad eò verum est, quod ait
 Psalmista: Pretiosa in conspectu
 Domini mors sanctorum eius, vt
 quæ

Pj sal. 115

quæ & finis sit laborum, & victoriæ
 consummatio, aditusque & ianua
 ad vitam sempiternam. Sicuti è cõ-
 trario mors impiorum pessima est,
 quorũ & natiuitas mala, & vita qui-
 dem tãto peior, quãto ipsis sanctis
 martyribus insuper cælesti gloria
 cõstitutis, post decursum istud affli-
 ctę militię spatium, sunt inferiores:
 quippe quorum meritis ipse Domi-
 nus Deus, tanquã iustus iudex, æter-
 na destinauit supplicia, idque in
 ipsa flagrantis indefinenter gehem-
 næ abyssu, à qua vos misericorditer
 tueri non dedignetur Dominus no-
 ster IESVS Christus, vnicus
 nostrę salutis reparator.

Amen.

P R E C A T I O.

O Pie cunctorum pater & miserator I E S U,
 Largifluusq; omnis fons & origo boni.
 Qui clipeo fidei confirmas corda tuorum,
 Ut sanctum celebrent nomen ubiq; tuum,
 Despiciantq; vidas, feri umq; ignesq; cruceq;
 Verbera carnificum, vulnera, probra, neces.
 Dummodo persistant pretioso in amore perenes,
 Quo mens ardescit tota sacrata tibi.
 Nos quoq; magnanimos prate. continere mundi
 Omnia, perficias seu bona siue mala.
 Ut cum martyribus quondam feliciter istis,
 Contingant nobis gloria, vita, decus.

 Carmen in signe, De institutione ordi-
 nis Carthusiensis:

In solidū, sed grande tamen cūctisq; tremendū,
 Iudicium in terris prodidit ecce Deus.
 Doctrina vitaq; simul clarissimus olim,
 Doctor obit, funus maxima pompa colit.
 Dumq; sacerdotum solennia personat ingens
 Turba, caput feretro protulit ille iuven:
 Voceq; terribili sese (est res mira) professus,
 Iusto accusatum iudicio esse Dei.

Exanimisq; iterum, finita hac voce recedit,
 Obstupere omnes ac timere nimis.
 Quare aliam statuere die qua corpus humetur,
 Adfuit hinc sapiens, insipiensq; simul.
 Dumq; alius mirans, alius noua gesta recenset,
 Exurgens iterum, subdidit ista dolens.
 Iusto lata Dei de me est sententia nostri
 Iudicio, his dictis vita repente fugit.
 Obriguere omnes, dubiiq; ad verba sequentem
 Vsq; diem seruatum, ossa tegenda, viri.
 Fama volat, diues, pauper, iuuenesq; senesq;
 Accurrunt, funus iam sepelire parant.
 Tunc alto moestoq; simul clamore profatur,
 Iusto damnatus iudicio ipse fui.
 Hinc Bruno sex suas sociis, deserta petiuit,
 Ductor ad hoc arctum religionis iter.
 Quos prius in somnis septè per sidera Hugoni,
 Dignatus Deus est prodere Pontifici.
 Qui Carthusiacos montes his celsit amice,
 Incluta nunc quorum sanctaq; fama viget.

S. A.

SAPPHIGVM CARMEN
 Sebastiani Brant, LL. Doctoris, de laude
 ordinis Carthusiani.

Spiritus sancti mihi gratiam da,
 Summe celorum moderator orex,
 Ordinis laudes valeam sonare
 Carthusiani.
 Ecquis ad vitam leuius beatam,
 Qui sue securè, citiusue tendit?
 Tutius quis nam sua fata anhelat
 Carthusiano?
 Bruno tu fœlix merito fereris,
 Qui viam latam fugiens sinistra,
 Arripis dextram, prior atque factus
 Carthusianus.
 Abdito quærens socij receptis
 Vt loco degas, eremum legebas,
 Hortus insignis duce te rigatur
 Carthusianus.
 Spernis hæc mundi, bona quæ putantur:
 Præteris cleri tumidos honores:
 Quos queas plures habuisse, factus
 Carthusianus.

Tu sacri iuris fueras peritus:

Pagina sanctæ & docilis magister:

Charus & multis, nihili ista pendis

Carthusianus,

Inter am fractus, dubiasq; mundi

Semitas: arctam peregre capescis,

Et viam certam prope re insequutus

Carthusianus

Addo quod Papam variasque pompas

Curia temens: Calabros adisti,

Hos doces normam, struiturq; turris

Carthusiana.

Nullus obstabat labor aut grauamen,

Quominus semen iaceret salutis,

Corda fecundans, bonus iste miles

Carthusianus.

Bruno tum demum venerande claudis

Vltimam, vitæ peragisq; metam:

Pace transmigrans superas ad aulas

Carthusianus.

Regulam linquis satis eminentem

Patribus multis placidam sacratis,

Pontifex summus probat & decorat

Carthusianos.

Arce

Arce, nec celsa potuit latere.

Ciuitas, lumen modio regi nec:

Crescit, & passim procul auctus ordo

Carthusianus.

Non rigor quondam Scythia aut Canopi

Accolis maior, Nitriue montis:

Quam seruent casti modo, sobriiq;

Carthusiani.

Haftenus nunquam fluuiio perhenni

Deserit fontis veteris saporem,

Degener nunquam fuit ordo visus.

Carthusianus.

Vos odor Christi bonus, aggregatus

Ex coenobitis & anachoretis,

Planè Baptistam tamen amulantes

Carthusiani.

Mundus haut dignus fuit, ut teneret

Abditos cellis eremum colentes,

Pellibus cinctos capreis, melotis,

Carthusianos.

Lugeant quamuis spacio momenti,

Et lieet semen iaciant gementes,

Attamen lati veniunt manipulis

Carthusiani.

M 2

In-

Inclytos fructus parit & suaves
Arbor, hanc vitem probat hortulanus,
Palmites, quae ferunt viridantis vuae
Carthusiano.

Sabbatha & foedus Domini tenetis,
Estis eunuchi Domini volentes,
In domo vobis locus est herili
Carthusiani.

Vnicus tecti tugurique custos,
Peruigil passer, meditans columba,
Et Pelicanus, eremi colonus
Carthusianus.

Turtur o Christi speciose, moerens
Tu gemis, sponso viduate charo,
Fronde non curas viridi cubare
Carthusiane.

Respuis quicquid iubeat voluptas,
Balneum vitas, teneros amictus,
Carnibus vesci, fugis, abstimendo,
Carthusiane.

Ipsae non queris hominum diem, nec
Arrogas laudes populi caducas,
Gloriae spernis stimulos inanes
Carthusiane.

Vnius

Vnius flocci patriam, parentes,
Liberos, fratres, facit & sorores,
Atque fortuna bona cuncta tenuit
Carthusianus.

Saeculi sordes fugit & prophanat
Et suam vitam, nihil ista curat,
Dulce nil Christo sine, nil amoenum
Carthusiano.

Qui iugum latus teneris ab annis
Pertulit, solus sedet & tacebit,
Se super gaudet fore se leuatim
Carthusianus.

Veste procedit cito nuptiali,
Obuiam sponso, manibus nitentes
Lampades gestans, oleo decoras
Carthusianus.

Excubat, longas meditatur horas,
Craftinae nullus labor est diei,
Quid lucet manducet, bibat aut fruatur
Carthusianus.

Insuper carnem violant domando
Incolunt cellas, vigilant, precantur,
Abstinent, corpus macerat flagellis
Carthusiani.

M 3

Vnius

Vnius iussum tolerant Prioris
Quicquid mandat, peragunt volentes,
Præcipit si quid grauius, faceſcunt
Carthuſiani.

Rarior caſus, facile inde ſurgunt,
Paruulos petreæ propere atterendo,
Baltheo lumbos, veneremq; ſtringunt
Carthuſiani.

Id quod elongans facit hos ſubire
Clauſtra deſerti fugiunt, manentes,
Milites Chriſti lachrymis vacando
Carthuſiani.

Sint licet plures populo ſerentes
Pabulum, pauci faciunt, ſed eheu
Quæ docent ſolus opere iſta monſtrat
Carthuſianus.

Rectè foelicem, penitus beatum
Te quæ perfectum, ſine labe, dicam,
Iam Vale noſtri memor ordo ſanctæ
Carthuſiane.

B V R G I S.

Apud Philippum Iuntam.